

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

**O casă
în portbagaj**

**Omul,
un accesoriu
al creierului?**

**Să ne bronzăm,
dar...**

Sub soarele lui 1969...

—Și pe Luna lui 1865!

**Nepoții lui
Sherlock
Holmes**

**Brumel nu și-a
făcut harakiri**

29

ANUL XXV,

(1270)

18 IULIE 1969

PROZĂ

Copilul și strugurii

Fața țărăncii era cu desăvârșire rotundă. Femeia căzuse pe gânduri și stătea țepănă. Se uita pieziș și din cauza asta fața ei devenise și mai urâtă, cu o expresie și mai prostească. Băiețașul era de mult lângă ea, dar femeia nu-l băga în seamă. Ținea într-o mână un coș plin cu struguri și în cealaltă un singur ciorchine, mare și greu. Băiețașul s-ar fi mulțumit măcar să atingă strugurii cu boabele pline, dulci ca zahărul. Încercă să ajungă la ele. Dacă n-ar fi fost atât de mic de statură nimeni n-ar fi bănuț că nu e decît un copilăș de cîțiva anișori: fața-i bătută de vînturi era la fel de tăbăcită ca și fața țărăncii, iar degetele-i erau groase, de om în toată firea. Avusese adesea prilejul să doarmă sub razele fierbinți ale soarelui și să caute vitele rătăcite de toamnă, pe furtună.

Acum, însă, băiețașul jîndua la ciorchinele de struguri. Oare femeia va fi atât de rea la suflet? Doar n-are un singur ciorchine, ci un coș plin cu struguri.

Dar ea nici nu se gîndea la copil. De ce avea o față atât de rotundă? Rotundă și proastă?

Băiețașul, cu picioarele goale, se ruga să i se îplinească dorința, cu toate că nu rostise nici un singur cuvînt!

Cheful

Ca întotdeauna, subsolul pe jumătate cufundat în întuneric era plin de lume. Aerul acru, încărcat cu miasele vinului, se răsuca în jurul flăcărilor bete ale candelabrelor. Lumina slabă vagabonda pe fețele congestionate ale consumatorilor. În stacanele cu vin dănuțiau pete mari de lumină, ca niște foițe de mica, iar clienții amețiți, privindu-le, își treceau palmele pe obraji și strigau:

— Bego, s-a terminat vinul.

Toți cei de față băuseră mult. Unii cu lăcomie, alții fără nici o plăcere. Ciștigul de peste zi se scursesese tot în sertarul circumarului. La țejghea, Bego tăia felii de brînză, cu indiferență. Cînd avea o clipă de răgaz se apropia de omul care, așezat pe un taburet înalt cu trei picioare, picta pe perete. Cîteva lămpi luminau zidul însuflețit. Sub pensula pictorului, pe suprafața aspră a peretelui, se contura un chef la toartă. Cei patru cheflii semănau între ei ca niște frați gemeni. Doi dintre ei aveau în miini stacane, iar pe masă se afla un burduf cu vin. Flașnetarul, cu cizme strălucitoare, răsuca cu un aer profesional manivela caterinței, iar fețele petrecăreșilor exprima o stare de beatitudine desăvîrșită.

Pictorul, instalat pe scaunul cu trei picioare, lucra fără să țină seama de cei din jur. Dar consumatorii se întorseseră spre el, se uitau la desene și se străduiau să-l încurajeze.

— Hai, Niko!

— Încă puțin, Niko!

— Niko, draguțule, desenează, te rog, și un iepure, i se adresă cineva din fundul sălii.

Pictorul se întoarse greoi spre ceilalți, îi privi distrat și clătîină trist din cap.

— Ce pierzi dacă desenezi și un iepure?

— Nu, frate, nu se poate.

— Ei, pentru tine e o nimica toată.

— De unde să răsară aici un iepure? Nu te-ai gîndit la asta?

Pictorul deschisese niște ochi mari și triști și se uita la ei în așa fel încît nu mai avură ce-i răspunde.

— Nu merge nici un iepure!

Consumatorul care făcuse propunerea se supără mijeluș.

— Dacă nu se poate, nu se poate. Tu să fii sănătos. (Și ca să se justifice, oarecum, îi șopti prietenului său de pahar): E limpede, nu merge nici un iepure.

Cei din jur începură să-și bată joc de autorul propunerii:

— la te uită, cine vrea să-l învețe pe Niko!

— la te uită la el! Ce minune!

— Ascultă, firtate, cum de îndrăznești tu să-l înveți pe Niko?

— Să-ți fie rușine, prostule!

„Firtate” nu le fusese de ajuns și îi mai făcuseră și prost. Flăcăul se roșise de rușine și nu-i mai rămăsese decît să-și lase capul pe masă, prefăcîndu-se că doarme.

V. Petrov:

Spre mare (Linogravură)

De altfel, fu dat uitării numaidecît. Toți priveau fermecați picturile de pe perete.

— Uite, flașnetă! Nu seamănă cu una adevărată?

— Dar găina friptă? Îți vine s-o mănînci, nu alta!

— Aștia deștepți, nu ca noi. S-au întins pe iarbă, la aer curat.

— Mai bine uită-te cum lucesc cizmele.

— Dacă am avea și noi șașlik din asta! Bego, învață de la Niko cu ce fel de șașlik trebuie să-ți servești clienții.

— Ai miini de aur, Niko!

Pictorul coborî de pe taburețul lui înalt și își privi tabloul cu ochii unui străin. Cineva încercă să-l prindă de umeri.

— Dă-te de-o parte, Niko, nu ești transparent.

— Vino mai bine la masa noastră.

I se întinseră bîrdace cu vin, dar el se simțea stînjînit: n-ar fi vrut să supere pe nimeni. Un cerchez mai îndrăzneț făcu, însă, figura: îl luă de mină pe Niko și-l duse la masa lui.

Gram Dociașvili

OPINII

Între fantastic și „bun simț”

Scriitorul Ghennadi Gor a debutat cu un roman din viața oamenilor de știință, intitulat „Splaiul universității”. Au urmat apoi altele, cum ar fi „Greșeala profesorului Orocev”, cu o tematică înrudită. De aici și pînă la romanele științifico-fantastice „Călătorul și timpul”, „Kumbi” și altele, scriitorul a străbătut un drum lung. Iată relatarea acestei aventuri, așa cum o rezumă scriitorul însuși într-un interviu acordat revistei „Literaturnaia Gazeta”. Explicația e, totodată, o meditație despre specificul și problemele contemporane ale genului.

— Omul zilelor noastre s-a descoperit pe sine însuși dintr-o perspectivă absolut inedită. Știința prezidiunilor, a lui Vernadski și Huxley, l-a făcut să înțeleagă că de el depinde nu numai soarta sa, ci și soarta biosferei pămîntene. Această problemă nu s-a ridicat nici în fața lui Goethe, nici în fața lui Swift, nici în fața lui Edgar Poe, nici în fața lui Jules Verne.

Astăzi mulți vorbesc despre știință, uitînd faptul că între individ și adevărul științific au apărut relații noi, complexe, inexistente înainte vreme. Mai întii, adevărul științific a încetat să mai fie evident, concret, ca în veacul lui Newton sau chiar în epoca lui Darwin. În al doilea rînd, literatura de popula-

rizare a științei este capabilă să transmită doar litera acestui adevăr complex, dar nu și spiritul ei, care se împotrivesc oricărei vulgarizări. Aici, apare arta în sprijinul științei, arta ce se adresează nu numai rațiunii, ci și sentimentelor celor mai profunde. Omul, pentru a respira atmosfera rarefiată a științei contemporane, trebuie să depășească forța rutinei acumulată de-a lungul veacurilor, deprinderile imaginare ale „bunului simț”. Iată cum se justifică romanul fantastic contemporan, care este chemat să înlătore contradicțiile de totdeauna dintre logica științei și logica artei.”

În continuare, Ghennadi Gor se referă la diferențele specifice dintre literatura științifico-fantastică din trecut și cea din zilele noastre. La observația reporterului revistei „Literaturnaia Gazeta”, după care istoricii literari plasează apariția genului fantastic mai înainte chiar de vestita exclamație a lui Galileo Galilei „Și totuși se învrîște”, scriitorul sovietic a replicat astfel:

— Fantastică — da. Dar eu mă refer la acel gen literar care corespunde revoluției din știință și din societate. E greșită încercarea de a lega acest gen fie de poveștile neolitice, fie de romanul gotic, fie de opera lui Jules Verne, cu gândirea lui pozitivistă, specifică secolului XIX. Noua literatură fantastică s-a născut din teoria relativității, din zbururile lui Gagarin și ale fraților lui cosmici. Ea a desființat bariera dintre casa omului și Univers, a împus în viața de toate zilele ideea lui Giordano Bruno despre lumea infinită și a creionat dimensiunile spirituale nemărginite ale eroului, de care au nevoie lumea nouă și noul cititor.

LINGVISTICĂ

Aventurile limbajului

Lingviștii datează primele mărturii despre limba rusă veche cu destulă aproximație, fixîndu-le cam prin secolele VI—VII ale erei noastre. Dar acestea sînt simple ipoteze, presupuneri și, uneori, doar intuiții. Kurganul de lângă Smolensk, unde s-a găsit un vas de lut, pe suprafața căruia era încrustat un singur cuvînt, a dezlîntuit fantezia cercetătorilor, fără a da însă prea mari rezultate practice.

Date mai precise despre rusa veche au început a fi culese, așa cum era și firesc, din epoca în care apar documentele scrise de toate categoriile: legende încrustate pe vase de lut și pe unelte de tot felul, letopisețe pe pergamente, însemnări pe coajă de mesteacăn. Toate aceste documente de neprețuit se

referă, însă, la secolul XI și următoarele.

Cele mai interesante date de acest fel au fost găsite în ținuturile nordice — Arhanghelsk și Murmansk. O expediție lingvistică, condusă de V.A. Malșev, a descoperit, în regiunea Arhanghelsk, vestitele scrieri ale protopopului Avvakum, unele manuscrise referitoare la canoanele religioase, povestiri despre faptele de arme ale timpului și din viața de fiecare zi a locuitorilor regiunii. Este adevărat, însă, că toate acestea poartă o dată, relativ recentă, și anume secolul XVI.

O chestiune de mare interes pentru specialiștii în rusa veche se leagă de posibilitatea de a se descoperi manuscrisul vestitului poem cavaleresc: „Cuvînt despre oastea lui Igor”. Originalul acestui monument de literatură veche ar deschide noi perspective de studiu în cîmpul lingvisticii. Dar cercetările de pînă acum s-au dovedit infructuoase. În secolul XVI, dialectele se fărîmîțază și se unifică, în același timp, din ele rezultînd noi limbi: în sud — ucraineana, în vest — belorusa, în jurul Moscovei se concentrează dialectele din care s-a născut limba rusă contemporană.

Primele cărți-manuscrise ajunse pînă la noi datează din secolele XI—XII. Numărul lor nu este prea mare: secolul XI, de pildă, este reprezentat de circa treizeci de manuscrise. Printre acestea, o evanghelie aparținînd diaconului Grigori și ajutoarelor lui, poartă data 1056—1057.

Cu toată penuria de documente, aventurile limbajului rus își vor găsi curînd intruchipare într-un dicționar al limbii ruse vechi, în două volume. El va cuprinde cuvintele utilizate în secolele XI—XVII. Vor mai apărea, de asemenea, dicționare etimologice, atlase lingvistice dialectale etc., semnificative pentru evoluția limbii ruse.

cartea
cartea cartea
cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea
cartea cartea cartea cartea

IN INTIMPINAREA CELUI DE-AL X-LEA CONGRES AL PARTIDULUI

Unitate, coeziune, entuziasm

Conferințele extraordinare ale organizațiilor de partid din București și județele țării, consacrate dezbaterii Tezelor Comitetului Central și proiectului de Directive, precum și alegerii de delegați la cel de al X-lea Congres al P.C.R. au strâns laolaltă — ca delegați și invitați — muncitori și ingineri, țărani cooperatori și intelectuali, activiști de partid și de stat, membri ai C.C. și ai guvernului, reprezentanți ai instituțiilor centrale și ai organizațiilor obștești, cadre de conducere din întreprinderi, șantiere și instituții, cercetători științifici, scriitori și artiști.

S-au întâlnit astfel, în cadrul unei largi și aprofundate dezbateri, reprezentanți ai tuturor domeniilor de activitate, ai tuturor sectoarelor în care se desfășurează construcția socialiste în România. S-au adunat pentru a discuta la un nivel mai înalt documentele pregătitoare ale Congresului, luminosul program de dezvoltare multilaterală a țării pe care îl concretizează documentele.

Au luat cuvântul în aceste zile mii de oameni, exprimând părerile, năzuințele și voința milioane de cetățeni ai patriei noastre. Au luat cuvântul pentru a exprima adevărul deplină — a comunistilor, a tuturor oamenilor muncii, tineri și vîrstnici, bărbați și femei, fără deosebire de naționalitate — față de cele înfățișate în Tezele Comitetului Central și în proiectul de Directive ale Congresului, față de politica partidului și a Comitetului său Central, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu. Au luat cuvântul pentru a face propuneri în cele mai variate direcții, aducând astfel o prețioasă contribuție la stabilirea liniilor de forță pe care se va desfășura munca pașnică, constructivă a României socialiste în

anii ce vor veni. Au luat cuvântul pentru a-și exprima acordul față de politica externă marxist-leninistă pe care o promovează consecvent partidul nostru, politică întemeiată pe dezvoltarea și întărirea relațiilor politice și economice cu toate țările socialiste, pe sporirea aportului la întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești internaționale, pe solidaritatea cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, cu toate țările iubitoare de pace, în lupta pentru crearea unui climat de securitate, cooperare și încredere între popoare.

Conferințele au constituit tot atâtea mărturii elocvente ale unității și coeziunii întregii noastre națiuni socialiste, tot atâtea expresii ale entuziasmului cu care poporul nostru se unește în jurul partidului, în jurul conducerii sale, pentru a îndeplini mărețele proiecte de viitor. Hotărârile adoptate au vizat îmbunătățirea în continuare a activității organizațiilor de partid, perfecționarea întregii activități economice, politice, sociale și ideologice pe plan local.

Conferința organizației municipale București a făcut o propunere pe care conferințele județene și-au însușit-o într-o atmosferă de înflăcărat entuziasm: aceea de a susține realegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român. Luările de cuvânt pline de elan ale vorbitorilor, care au cerut delegaților să aducă la îndeplinire acest mandat, înaltele aprecieri, profunda stimă și marele respect manifestate față de activitatea bogată și neobosită desfășurată de secretarul general al C.C. al P.C.R., aplauzele îndelungi și ovațiile cu care au fost salutate hotărârile luate în acest sens

de conferințele de partid constituie o ilustrare grăitoare a dragostei fierbinți pe care comunistii, întregul popor, o nutrește față de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vorbitorii au arătat că este o fericire pentru noi toți faptul că în fruntea partidului și a statului se află omul care simbolizează hotărârea de nestrămutat a poporului nostru de a obține noi victorii pe drumul socialismului și comunismului, omul care întruchipează cele mai nobile aspirații ale clasei noastre muncitoare, ale țărânilor, ale intelectualității, cel mai iubit frate al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În telegramele adresate Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu, conferințele au exprimat hotărârea comunistilor, a tuturor oamenilor muncii, de a se consacra cu toată ființa lor îndeplinirii programului de înflorire a patriei socialiste, formulat în documentele pregătitoare ale Congresului, pentru a dezvolta cuceririle revoluționare ale poporului, pentru a ridica România socialistă pe noi trepte ale civilizației și progresului.

Pe bună dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat în cuvîntarea ținută la Oradea: „Încrederea cu care masele largi au participat la dezbaterile acestor documente, propunerile făcute de numeroși cetățeni ai patriei noastre, menite să ducă la îmbunătățirea și pe mai departe a muncii noastre, la asigurarea unui mers mai rapid al României pe drumul dezvoltării sale multilaterale, sînt o dovadă a faptului că poporul, stăpîn pe destinele sale, participă cu toată forța la elaborarea programului de fărîrire a bunăstării și fericirii patriei”.

POPAS PE LUNĂ

Deținuții Cosmosului

Debarcarea pe Lună pune oamenii de știință din lumea întreagă o problemă de conștiință: nimeni nu poate spune astăzi dacă cosmonauții nu vor aduce cu ei de pe astrul aparent mort microorganisme sau vreo altă formă de viață care să constituie un pericol pentru omenire. Primii cosmonauți întorși de pe Lună vor rămîne deci închiși în navă. Sterilizată de căldura degajată la străbaterea atmosferei, aceasta va fi închisă, la întoarcere, într-un înveliș steril. Abia atunci li se va permite „deținuților” să părăsească capsula printr-un tub de plastic etanș și să se mute într-un fel de rulotă închisă ermetic.

Cosmonauții vor fi instalați în camere aseptice, un veritabil laborator de recepție lunară, lung de 15 m și compus dintr-o succesiune de cilindri, unde vor petrece cel puțin 21 de zile complet izolați de lume și sub supravegherea celor mai mari savanți. Ei vor reveni în societate abia după ce vor fi fost efec-

tuete nenumărate teste, mai cu seamă pe animale neimunizate.

Acesta era planul care oferea cele mai multe garanții. Dar el a fost modificat de teamă ca astronauții să nu fie supuși unei izolări insuportabile. În consecință, după ce va fi amerizat, nava va fi deschisă câteva minute pentru ca astronauții să îmbrace salopete de izolare biologică. Tocmai de aceste câteva minute în care cei trei vor fi în contact cu exteriorul se tem oamenii de știință.

Dacă în praful de Lună rămas pe hainele sau tălpile cosmonauților se găsește efectiv microorganisme, ele se vor putea strecura în atmosferă sau în ocean, unde vor prolifera, în caz că le priesc azotul, oxigenul sau apa sărată. Imaginația savanților merge foarte departe: dacă apar virusuri față de care oamenii nu sînt imuni? Dacă se dezvoltă peste măsură specii necunoscute? Zambila de apă, introdusă într-un singur exemplar în Congo acum 50 de ani, a proliferat atît de intens în fluviul cu același nume, încît formează insulițe compacte care nu pot fi distruse decît cu ajutorul dinamitei.

Oamenii de știință nu au cum să răspundă, pentru moment, la întrebarea: există urme de viață pe Lună? Ei spun că bacterii sau virusuri pot să fi supraviețuit „hibernînd” la adăpostul unui strat de sol lunar; ar fi vorba de specii care trăiau pe vremea cînd, asemenea Pămîntului, Luna posedă eventual o atmosferă și care s-ar „trezi” venind în contact cu oxigenul și azotul terestre. Șansele de a găsi viață pe astrul înghețat sînt minime, dar e mai bine ca toate precauțiunile să fie luate din vreme.

dispariție. Rămăseseră doar cîteva turme sărace refugiate în regiunile greu accesibile ale deșertului Betpak-Dala. Alarmate de această situație, autoritățile din regiunile respective au pus animalul sub protecție.

Astăzi antilopa saiga este răspîndită îndeosebi în zona de stepă și semi-deșert care începe în nordul masivului caucazian și se întinde pînă la poalele Munților Altai și ale masivului Djungarski Alatau. Înfrățirea animalului este destul de bizară: el seamănă cu o oaie de talie mijlocie, are capul re-

lativ mare față de corp iar botul umflat și puțin lăsat, aducînd cu o trompă de dimensiuni reduse. Antilopele se hrănesc cu graminee și ierburi pe care nu le mîntîncă animalele domestice. Mai mult, ele nu distrug semănăturile cîci pasc din mers și răspîndite la distanțe mari.

Pe la sfîrșitul lui martie sau începutul lui aprilie, saiga pornește spre nord, unde află cele mai bune adăposturi pentru urmași. După puțin timp, mai exact în primele zile ale lunii mai, turmele se adaugă un număr egal de puț. Antilopele se înmulțesc o dată pe an, cînd femelele dau naștere în medie la doi puți.

Importanța economică a creșterii antilopei saiga este și azi foarte mare. De la ea se folosesc carnea, pielea și grăsimile. Coarnele animalului sînt mult solicitate în Asia de sud-est, valoarea lor fiind foarte mare: trei perechi de coarne, de pildă, echivalează ca preț blana samurului de Barguzin. Nouă kilograme de coarne valorează cît un „Moskvici-408”. Între produsele de vîndătoare pentru export care aduc eco-

nomiei sovietice venituri mari coarnele de saiga se situează pe un loc de frunte.

TRANSPORTURI

Monoraiul ciștigă teren

Ca și predecesoarele ei, Expo '70 va prilejui multe premiere. Inginerii japonezi se află în plină pregătire a uneia din ele. Este vorba de un monorai care va circula prin Osaka cu 180 km pe oră. Cabina suspendată este planificată pentru 31 de pasageri și acționată de un motor de 135 C. P., care o mină atît înainte cît și înapoi.

Mai multe orașe mari posedă sau își proiectează acest mijloc de transport în comun, deoarece specialiștii sînt din ce în ce mai convinși că, în afară de metro, este singurul vehicul capabil de a asigura un flux continuu al circulației. Astfel, Tokio folosește mai multe linii de monoraiuri, cea mai tînără datînd din 1964, cînd a legat aeroportul de orașului olimpic. În Franța, la Chateauf-sur-Loire, există încă din 1960 o linie experimentală care furnizează informații importante asupra viitoarelor exploatari a monoraiurilor pe scară mare.

Un proiect interesant a fost dat în lucru anul trecut de către urbanisții din Kiev. Construcția a început pe malul stîng al Niprului. În orașul Köln s-au efectuat încercări între 1952 și 1967. S. U. A. organizează experiențe din 1959, iar Italia din 1961.

COMERȚ, EXTERIOR

9 kilograme
de carne =
„Moskvici — 408”

De sute de ani antilopa saiga este pentru vîntătorii sovietici o atracție irezistibilă. Li atrage nu atît carnea animalului cît mai cu seamă coarnele lui; ele conțin o substanță din care se obține extractul de pantocrin, prețuit în medicina tibetană la valoarea aurului. Așa se face că pe la începutul secolului XX antilopa era pe cale de

calitatea actuală
cea actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea actualitatea
actualitatea actualitatea actualitatea

OAMENI PE LUNĂ ÎN 1865!

O călătorie stupefiant de actuală

Interesul, curiozitatea, emoția cu care întreaga omenire asistă la cucerirea Lunei, aventură fără pereche a geniului uman, au mai avut totuși un precedent. În urmă cu mai bine de un secol, primul și cel mai popular autor de romane științifico-fantastice a prefigurat aproape în cele mai mici detalii călătoria spre Lună și înapoierea pe Pământ a unui echipaj alcătuit — ca toate misiunile de până acum ale lui „Apollo” — din trei oameni.

Trăsura viitorului — proiectilul

Către sfârșitul anului 1865, Jules Verne — căci se înțelege că despre renumitul scriitor francez este vorba — abia de doi ani ridicat pe culmile notorietății datorită primelor sale romane fantastice „Cinci săptămâni în balon” și „O călătorie spre centrul Pământului”, începuse publicarea, în cotidianul de mare tiraj „Journal des Debats”, a unui nou roman pe drept cuvânt numit „senzațional” de către cititorii vremii. Titlul: „De la Pământ la Lună” era grăitor în sine. Propunind cititorilor săi o astfel de călătorie, autorul avusesse și buna inspirație să recurgă — după primele foiletoane introductive — la forma și timpul reportajului de actualitate, creându-le în acest fel iluzia că sînt chiar martorii acestui eveniment. În scurt timp, tirajul ziarului s-a dublat, ba chiar s-a triplat, căci parizienii erau captivați de uimitoarele aventuri descrise cu lux de amănunte și așteptau cu nerăbdare gazeta de-a doua zi cu noile amănunte.

Succesul de public a crescut mai tirziu la scară mondială, cînd editorul Jules Hetzel a scos romanul în volum, adăugîndu-i ilustrațiile unui desenator înzestrat cu același talent și aceeași fantezie ca și autorul nemaipomenitelor reportaje de senzație. Cele peste patruzeci de desene ale lui De Montaut (din care reproducem și noi unul), plus harta insoțitoare prezintă și astăzi o valoare deosebită.

Nu vom aminti nici pe scurt conținutul romanului lui Jules Verne. Cine nu-l cunoaște și nu l-a sorbit cu nesăț printre primele lecturi ale copilăriei? În schimb ne vom opri la cîteva aspecte de-a dreptul uimitoare care arată că născocirile unui visător fantast pot fi socotite ca adevărate previziuni științifice, pe deplin împlinite, la distanță de un secol.

Ne aflăm, o dată cu autorul, într-un moment în care nu există vreun mijloc de transport mai rapid decît trenul. Jules Verne scrie: „Omul a început prin a călători în patru labe, apoi într-o bună zi pe două picioare, apoi în căruță, în birjă, cu diligența și după aceea cu trenul! Ei bine, proiectilul este trăsura viitorului...” Sînt vorbele unuia dintre cei trei membri ai echipajului care vor încerca primul periplu spre Lună, călătorind într-un uriaș obuz cu diametrul de 3,2 metri și cîntărind 9 tone. El este tras dintr-un tun cu țeava de 300 m lungime și greutatea de peste 68.000 tone. Pentru propulsarea proiectilului se va folosi o cantitate de 200 de tone de fulmicoton, care în momentul exploziei vor degaja 6 miliarde litri de gaz și vor imprima vehiculului o viteză de 16,5 km/s.

Tunul-mortier este zidit în stîncă, iar țeava se ridică perpendicular în direcția Lunei. Baza de lansare: Stone's-Hill, în peninsula Florida, din America de Nord, cu alte cuvinte un punct geografic foarte apropiat de actualul cosmodrom de la Cape Kennedy. Tunul, care anticipează rachetele proiectate în 1903

de Tjolkovski și realizate practic în anii noștri în Uniunea Sovietică și Statele Unite, a fost botezat de către autorii temerarei călătorii „Columbiadul” în amintirea marelui navigator genovez, descoperitor al Lumii Noi. Eroi lui Jules Verne, președintele Barbicane și căpitanul Nicholl, doi dintre membrii „Tun-

fulgerului, nici cu trosniturile erupțiilor vulcanice, se produse pe dată. Un uriaș mănunchi de foc își din măruntăie pământului ca dintr-un crater. Pământul se ridică, și abia dacă vreo cîteva persoane putură zări o clipă proiectilul spintecind victorios văzduhul în mijlocul unor aburi aprinși. În

Giganticul tren-proiectil imaginat de Verne și desenat de Montaut

Clubului” din Baltimore, și francezul Michel Ardan, organizează expediția spre Lună în decembrie 1865.

Ultimele secunde

Paginile în care Jules Verne descrie momentul lansării proiectilului par aproape reproduse dintr-un reportaj transmis în imediată apropiere a unei rampe de lansare. „Cine ar putea zăgrăvi emoția lumii întregi, care ajunsese atunci la culme? O tăcere înspăimîntătoare plutea peste toată această scenă. Nici o adiere de vînt pe pămînt! Nici o suflare în piept! Inimile nu mai cutezau să bată. Toate privirile ținteau botul căscat al „Columbiadului”.

Mai rămăseseră doar 40 de secunde pînă să sune clipa plecării, și fiecare din ele dăinuia o veșnicie... La a douăzecea, un freamăt general străbătu multimea...

— Treizeci și cinci... treizeci și șase!... Treizeci și șapte!... Treizeci și opt!... Treizeci și nouă — patruzeci!... *) Foc!...

O detunătură îngrozitoare, supraomenască, nemaiauzită, care nu s-ar putea asemui cu nimic, nici cu strălucirea

*) După cum se știe, numărătoarea se face acum în sens invers, spre secunda 0. E un detaliu pe care Jules Verne nu avea cum să-l prevadă.

clipa în care mănunchiul aprins se înalță spre ceruri la o înălțime fantastică, jerva de flăcări iluminează întreaga Florida*.

Jules Verne calculează durata călătoriei pe distanța Pământ—Lună la 97 ore și 20 minute, adică aproape egală cu cea înregistrată de „Apollo-10” în momentul cînd nava spațială s-a înscris pe orbită în jurul Lunei, înainte de a începe manevrele care să permită modulului lunar orientarea spre aselenizare.

Cititorii marelui scriitor de anticipație știu că temerarii săi navigatori în Cosmos s-au apropiat numai de satelitul Pământului, la o distanță care le-a permis să descrie Luna în imagini de o sugestivitate și veridicitate care amintesc adeseori fotografiile înregistrate de „Lunik” sau imaginile transmise de „Apollo-8” și „Apollo-10”. Unul dintre membrii echipajului vernian citează opiniile unor învățați ai vremii, care ar fi socotit că pe suprafața Lunei se pot număra mai mult de 50.000 de cratere. „Este deci o suprafață zgribulită, crăpată, o adevărată strecurătoare, vrednică de denumirea prea puțin poetică ce i-au dat-o englezii: green cheese, adică brînză mușegăită”.

De altminteri, bizuindu-se pe existența unor vulcani activi pe Lună — fapt confirmat și de ultima expediție

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

„Apollo-10” — echipajul lui Jules Verne își imagina, cu doza de naivitate implicită, că problema reîntoarcerii pe Pământ va putea fi rezolvată cu ajutorul... erupțiilor. Călătorilor nu le rămînea decît să-și instaleze proiectilul-cabină în craterul unui vulcan și să aștepte cu încredere producerea erupției, care urma să-i proiecteze în spațiu cu o viteză menită să-i aducă în zona gravitației terestre... Romancierul s-a mulțumit doar să enunțe soluția, căci călătorii săi n-au apucat să aselenizeze, vehiculul lor fiind deviat —cauza nu și-au putut-o explica — și returnat către Pământ. Amerizarea a avut loc, așa cum se petrec astăzi lucrurile, în Oceanul Pacific.

Cînd s-a pus însă problema de principiu a aselenizării, iar scepticii obiectau că, în căderea pe suprafața Lunei, proiectilul se va face zob, Michel Ardan răspundea în deplină cunoștință de cauză: „Cine mă va împiedica să încetinesc căderea cu ajutorul unor rachete bine plasate și aprinse la timpul potrivit?” Iată, așadar, o anticipare a retrofuzelor și motoarelor-rachetă, de care se folosesc astăzi în același scop și cu un succes desăvîrșit cei ce realizează aevca visul lui Jules Verne.

În cazul unei rămîneri mai îndelungate pe Lună — se întrebau eroii noștri — cum va putea fi organizată aprovizionarea cu alimente avînd în vedere că merindele luate nu le-ar fi asigurat hrana pe mai mult de un an? „Nimic mai simplu, răspunde Ardan. Columbiadul nu va fi oare mereu la locul lui? Ei bine! Ori de cite ori Luna se va prezenta în condiții prielnice la zănit sau la perigeu, adică o dată pe an, se vor putea trimite obuze încărcate cu merinde pe care le vom aștepta în zile dinainte stabilite”.

De altminteri, acest personaj, din care autorul face purtătorul său de cuvînt, folosea, cu mai bine de un secol în urmă, limbajul pe care-l practică azi savanții de renume sau factorii responsabili ai zborurilor interplanetare. „Distanța de la Pământ la satelitul său, spunea Ardan-Verne, este de mică însemnătate, nevrednică să preocupe o minte serioasă. Așa că nu cred că sînt prea îndrăzneț afirmînd că în curînd vor fi trenuri de proiectile cu care călătoria de la Pământ la Lună va fi la îndemîna tuturor. Nu vor trece nici douăzeci de ani — și jumătate din locuitorii Pământului vor fi făcut o vizită în Lună”.

„Iunie 1969. La Congresul pentru problemele spațiale de la Viena se discută perspectivele viitoarelor zboruri cosmice. Specialiștii arată că în prezent se fac studii asupra proiectului unei nave spațiale care să poată fi aprovizionată după sosirea pe satelit, urmînd a fi lansată apoi din nou pe un traseu cosmic. Cit despre latura economică a expediției, s-a arătat că, pînă în treizeci-patruzeci de ani, s-ar putea ca un bilet pentru o călătorie în Lună să coste cam cît un zbor transatlantic.

Jules Verne era un visător. Experții de azi se bazează pe rezultatele certe ale unor realizări și pe ceea ce ele permit să se poată întrevădea cu o mare doză de siguranță. Dacă eroii lui Jules Verne își puteau permite orice aventură, eroii de azi ai Cosmosului nu sînt lansați în Cosmos decît atunci cînd totul e pus la punct și fiabilitatea vehiculului și a întregii acțiuni poate fi apreciată la 100 la sută.

Meritele lui Jules Verne sînt însă cu atît mai mari cu cît anticipările sale se bizuiau doar pe speculațiile unui geniu imaginativ. El a prevăzut în același timp minunata aventură pe care o cunoaște acum omenirea și detaliile ei cele mai precise; este aici mai mult decît o coincidență extraordinară: imaginația lui Jules Verne i-a permis nu numai să conceapă isprăvile de care omul este capabil, ci i-a dictat, pînă în cele mai mici amănunte, modul în care le-ar putea înfăptui.

Maxim Grigorenko

Din cauza abundenței de materii, sîntem siliți a amina pentru numărul viitor continuarea reportajului „Otrăviri celebre”.

PRIM PLAN

„Internaționalul“
Otar Koberidze

Mulți ani după absolvirea Institutului de teatru din Tbilisi, Otar Koberidze n-a reușit să se facă admis pe platourile de filmare. Deși totul părea să-l predestineze succesului cinematografic: frumusețea, plastica, experiența scenică (la Teatrul de dramă din Suhumi actorul interpreta un amplu registru de roluri, în care intrau Platon Krecet, Don Cesar de Bazan, Ferdinand din „Intrigă și iubire“, Piotr din „Micii burghezi“, Romeo, Iacinița din „Căsătoria“ de Gogol ș.a.). I se aducea aceeași obiecție: „Semeni a italian, a spaniol, a francez, numai a gruzin nu“.

În fine, în 1956, regizorul Leo Esakia i-a dat un rol episodic în filmul „Bași Aciuki“, turnat după o povestire a lui Akaki Tsereteli și a cărui acțiune se petrecea în Evul Mediu. Dar după ce a văzut probele, regizorul a fost atît de încîntat, încît i-a încredințat rolul principal. Bași Aciuki — războinic legendar, patriot înflăcărat, șapaima cotropitorilor — i-a cerut și adevărate virtuți de cascador, dar actorul, excelent înotător, scrimer, călăreț, boxer, luptător, țințas a refuzat să fie dublat, chiar în scenele periculoase. Nu s-a

In rolul lui Grigori Griaznoi din „Logodnica țarului“.

abătut de la această regulă nici atunci cînd unul dintre personajele interpreta-te, dresorul din filmul „Dragoste și tigri“, a intrat în cușca leilor și a tigrilor. Otar Koberidze și-a însușit atît de bine arta dresajului, încît cercul i-a făcut o ofertă foarte atrăgătoare. Poate că ar fi acceptat-o dacă n-ar fi venit filmul următor...

Ceea ce fusese la început o piedică, a devenit atu-ul său: mameluc în filmul... „Mamelucul“, pescarul grec Petris în „Pescuitorii de bureți“, actorul american Henry în „713 cere aterizarea“, boierul rus Grigori Griaznoi în „Logodnica țarului“, ofițer italian în „Ei mergeau spre Răsărit“, baron ungar în „Generalul și margaretele“, sultan oriental în „Lampa lui Aladin“, aviatorul francez în „Micul print“, încă o dată italian, mecanicul Ceccioni în „Cortul roșu“...

Numeroșii săi eroi de toate naționalitățile datorează mult din farmecul și

prezența lor bogatei personalități a lui Koberidze. Ceea ce nu înseamnă că actorul se joacă pe sine însuși. „Abordez fiecare rol — spune el — așa cum un atlet ridică haltera cînd vrea să stabilească un nou record. Fac eforturi de fiecare dată, pornesc întotdeauna de la zero, încerc să uit tot ce am făcut mai înainte, să mă debarasez de obiceiuri și reflexe“.

— Vă rog, maestre, eu plec acasă, am terminat.

CINEMA

Omul-torpilă

În ultimele săptămîni ale celui de al doilea război mondial, pe întinderile Oceanului Pacific au apărut niște ciudate obiecte plutitoare. Lumea a aflat repede despre ce era vorba: așa-numitele „arme vii“ japoneze sau, cu un termen mai cunoscut, „omul-torpilă“. Închiși într-un fel de butoaie de fier prinse de torpilă, navigatorii mergeau la moarte sigură, fiindcă din ascunzătoarea lor dirijau arma spre navele americane, o puneau în acțiune și, bineînțeles, pieriau cei dinții în explozia pe care o declanșau.

Un astfel de „om-torpilă“ este eroul noului film cu acest titlu al regizorului japonez Kihasi Okamoto. Filmul este în mare măsură autobiografic. Ca și eroul lui, regizorul n-avea la sfîrșitul războiului decît douăzeci de ani și se pregătea într-o școală de ofițeri pentru această „misiune specială“. În treacă-t fie spus, misiunea era absolut zadarnică deoarece n-a făcut decît să sporească numărul de jertfe.

Okamoto aparține generației medii a cineaștilor japonezi. El a debutat în 1958 în genul comediei pe care a alternat-o cu filmele de gangsteri. Apoi a început să se intereseze de viața samurailor și, treptat, a ajuns la tema celui de al doilea război mondial pe care o cunoștea dintr-o trăire directă. Antepenultimul lui film, cvasidocumentar, „Împăratul și generalii“, reconstituie aproape punct cu punct ceea ce s-a petrecut în cercul ofițerilor superiori din anturajul împăratului în zilele de 1 și 2 septembrie 1945 (la această ultimă dată, Japonia a capitulat).

L. Inostranțev

MUZICĂ

Richter, Bach și șura cu bufnițe

În urmă cu cîteva zile, 2 000 de persoane s-au înghesuit într-o șură cu miros de fin și atmosferă cam umedă. Multe din ele plătiseră un preț destul de piperat pentru acest privilegiu, de care șase bufnițe, cocoțate pe o birnă, profitau în mod gratuit.

E drept că șura din Meslay, aflată la zece minute de mers cu mașina de orașul Tours, pe autostrada care duce la Paris, e o construcție cu particularități suplimentare față de destinația sa inițială. În vîrstă de peste 700 de ani, clădirea — înconjurată de grădini și eleștee — găzduiește anual un festival muzical care și-a dobîndit în scurt timp o mare faimă. Manifestarea nu are un titlu oficial, dar toată lumea o cunoaște sub numele de „festivalul lui Richter“.

E un subiect despre care revista noastră a mai scris și anul trecut. În vara aceasta, însă, recitalurile și concertele din șura de lingă Tours au căpătat o

deosebită amploare. Primul ciclu, dedicat în întregime lui Bach, a fost susținut de pianistii sovietici Sviatoslav Richter și Galina Pisarenko, acompaniați de orchestra de cameră din Moscova, dirijată de Rudolf Barșai. O deosebită impresie a produs transcripția pentru orchestră făcută de dirijorul sovietic celebrei lucrări a lui Bach „Arta fugii“.

Cît despre marele Richter, el a recoltat obișnuitul său succes. Iată ce scrie, în această privință, ediția internațională a cotidianului „New York Herald Tribune“: „Participarea lui Richter face ca pelerinajul la șura din Meslay să devină obligatoriu pentru toți iubitorii de muzică francezi. Lăsîndu-se subjugat din desăvîrșire de Bach, pianistul păstrează interpretarea într-un echilibru perfect, utilizînd un registru dinamic cu totul original“.

La festival au mai participat și violonistul Yehudi Menuhin, împreună cu orchestra sa, pianista și clavecinista australiană Valda Aveling, violonistul francez Pierre Fournier, o formație de cameră din Paris, dirijată de Florian Hollard și „Grupul de operă“ din Anglia, care a prezentat „Fiul risipitor“ de Benjamin Britten.

Dar bufnițele? După ce au fost tolerate în primele două seri, ele au trebuit să fie evacuate cu ajutorul pompierilor. Locatarele surii vreme de 50 de săptămîni pe an, ele se acomodează destul de greu cu muzica. Excepție a făcut una singură, care însă nu i-a umplut nici ea de încîntare pe auditori: pasărea de noapte urmărea pare-se cu pasiune partiturile, respirînd chiar exact în ritmul lor. Din păcate, bufnițele au o respirație foarte zgomotoasă, asemănătoare celei a unui bolnav de astm, așa încît înaripata melomană a fost scoasă și ea afară, împreună cu suratele sale.

TELEVIZIUNE

Drama Turbinilor
în fața publicului
italian

Succesul pe care l-a avut în Italia romanul „Maestrul și Margarita“ al lui Mihail Bulgakov, scriitor de mare talent, a trezit interesul publicului italian pentru opera lui. Scurta lui trecere prin literatura sovietică (Bulgakov s-a născut în 1891 și a murit în 1940) a lăsat măr-turii valoroase, ca susamintita carte, „Romanul teatral“, „Memoriile unui medic tînăr“ și „Memorii scrise pe manșete“, povestirea „Ouăle fatale“, piesele „Zilele Turbinilor“, „Molière“, „Fuga“ și altele. De curînd, televiziunea italiană a început să prezinte un serial cu piesa „Zilele Turbinilor“.

Bulgakov a ajuns la literatură după un scurt ocol. Medic, ca și Cehov, el și-a abandonat profesia dedicîndu-se scrisului. După etapele Smolensk, Kiev (unde petrece anii revoluției), Caucaz, în 1921 se stabilește la Moscova colaborînd o vreme, ca publicist, cu Ilf și Petrov. Povestirea fantastico-științifico-satirică „Ouăle fatale“ atrage asupra lui atenția lui Gorki, care l-a prețuit în mod deosebit.

În 1925 Bulgakov publică romanul „Garda albă“, o amplă frescă a Kievului din anii revoluției și ai războiului civil care a îmbrăcat acolo forme specifice „un tablou al destinului intelectualității în respectivul context istorico-social. Romanul cunoaște un mare succes de public și Teatrul de Artă din Moscova îi comandă autorului o versiune dramatizată. Întrucît din bogatul material al cărții Bulgakov nu alege decît o linie, destinul familiei Turbin, la cererea teatrului titlul „Garda albă“ este înlocuit cu „Zilele Turbinilor“. Premiera are loc la 5 octombrie 1926 și este consmnată ca un eveniment de seamă în viața Moscovei.

Deși au trecut atîția ani, personajele dramei n-au îmbătrînit. O dovedește în-că o dată primirea bună pe care le-au făcut-o telespectatorii italieni.

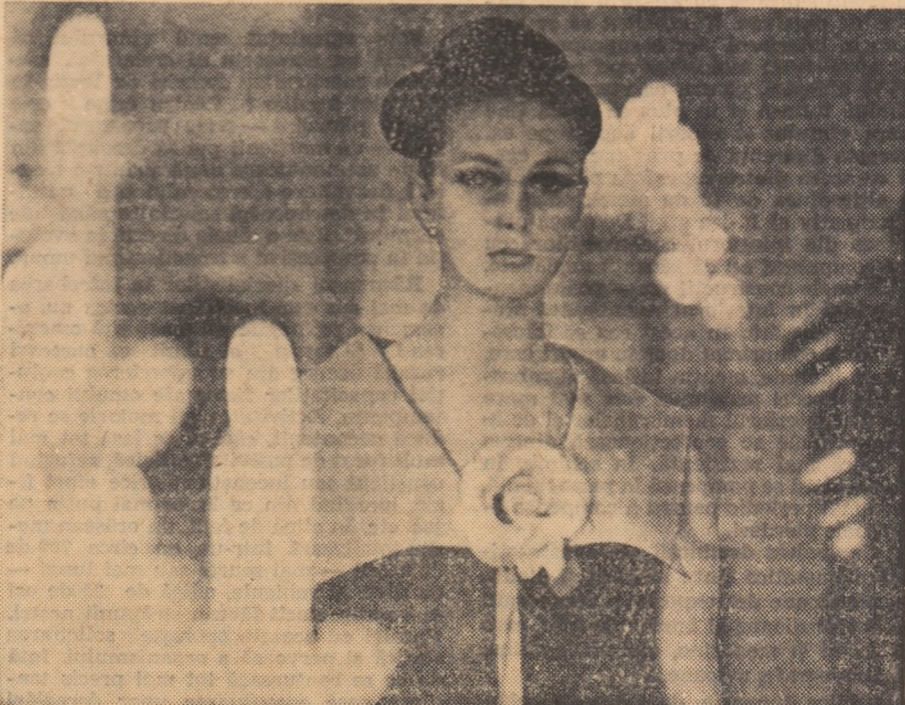
PE ORBITA
FESTIVALULUI

Toate drumurile Moscovei duc în aceste zile la noul hotel „Rossia“, comandamentul general al Festivalului filmului. Acolo domiciliază cei peste șapte sute de oaspeți — regizori și actori, producători și reprezentanți ai presei de specialitate — veniți din toată lumea.

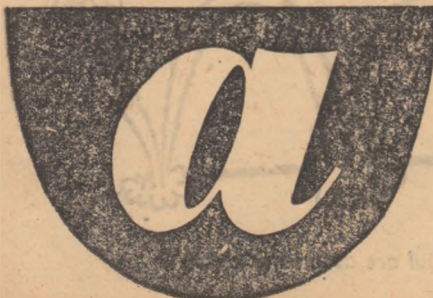
Cortegiile de admiratori așteaptă cu răbdare ivirea „stelilor“, întîmpinîndu-le la venire și la plecare și escortîndu-le pe stradă atît cît e posibil. Iar vedetele nu rămîn indiferente la aceste dovezi de simpatie, la această participare foarte democratică și directă a maselor de spectatori. Gina Lollobrigida povestea că a rămas plăcut impresionată de faptul că pe stradă oamenii o recunoșteau și o salutau simplu: „Bună ziua, Gina!“, ceea ce o făcea să se simtă oaspetele întregii Moscove și al fiecărui moscovit în parte.

Ecranul festivalului este darnic cu publicul. Pînă la această dată a fost prezentată cea mai mare parte a filmelor venite la concurs (31 de lung metraj, 37 scurtmetraje și 30 pentru copii) și în afara lui. Printre ele: „O femeie pentru un sezon“, cum se intitulează în rusește „Răutaciosul adolescent“ al lui Breban și Vitanidis; „Frații Karamazov“ și „Să ajungem pînă luni“ (U.R.S.S.); „Sweet Charity“ (S.U.A.) al cărui subiect este o variantă muzicală a filmului „Noaptea Cabiriei“, cu Shirley Mc Laine în rolul principal; „Leul iarna“ (Anglia) cu doi monștri sacri pe generic — Peter O'Toole în rolul lui Henric al II-lea și Katharine Hepburn ca Eleonora de Aquitania; „Tatuatul“ (Franța) o poveste hazlie cu un colecționar pasionat — Louis de Funès — care vrea să cumpere o bucată de piele a lui Jean Gabin, tatuată de Modigliani; „Pan Wolodyjowski“ (Polonia), ecranizate a binecunoscutului roman al lui Sienkiewicz, cu foarte talentatul Tadeusz Lomnicki în rolul titular; „Colonia Lanfier“ (Cehoslovacia), făcut după o povestire a lui Alexandr Grin; „Drapele biruitoare“ și „Sărbătoarea Ghion“ (Japonia), două singeroase drame istorice avîndu-l ca protagonist pe Toshiro Mifune; „Umbră peste Angkor“ (Cambodgia), film de autor al prințului Norodom Sianuk, în care prințesa Monique Sianuk joacă rolul unei ambasadoare ș.a.

Care dintre ele va întruni sufragiile juriului prezidat de Serghei Gherasimov, o vom afla peste cîteva zile.

Ca să poată fi prezentă la Festival, actrița poloneză Beata Tyszkiewicz a părăsit-o pentru două săptămîni pe eroina ei, frumoasa și trufașa Varvara Pavlova, din filmul „Un cuib de nobili“, după Turgheniev, pe care a trei Mihalkov-Koncealovski îl turnează în împrejurimile Leningradului.

ARHITECTURĂ

O casă în portbagaj

Primul care s-a gândit să folosească aerul în construcții a fost englezul William Lanchester căruia i s-a acordat în 1917 un brevet. Dar ideea lui a fost pusă prima oară în practică abia după al doilea război mondial de către americanul Walter Byrd care a construit în Canada o sumă de membrane sferice umplute cu aer pentru protejarea instalațiilor de radiolocație. În clipa de față, numeroase țări produc în serie construcții pneumatice.

La realizarea construcțiilor pneumatice se folosește principiul întinderii unei membrane, principiu des întâlnit, de altfel, în construcțiile create de natură. Ne putem convinge de acest lucru privind cu atenție o banală pătlăgică roșie. Bi-

o membrană întinsă pe pământ construcții au așezat armătura și amestecul de beton. Apoi au pompat aer sub membrană care, înălțându-se, a ridicat și betonul. După ce acesta din urmă s-a înălțat, membrana a fost scoasă. În U.R.S.S. a fost experimentată de curând sudarea într-un balon cu aer comprimat a unui rezervor pentru păstrarea sub presiune a produselor petrochimice. Asemenea rezervoare nu pot fi sudate decât dacă sînt protejate împotriva frigului, vîntului și precipitațiilor atmosferice. Dificultatea experienței a constat în faptul că, la construcțiile pneumatice obișnuite membrana se întinde pe pământ, se fixează și apoi se umflă. Toate acestea sînt operațiuni destul de simple.

Cu excepția motorului și elicei, acest avion este construit în întregime dintr-o membrană umplută cu aer sub presiune. Dacă se scoate din el aerul, poate fi transportat într-un geamantan.

necunoscuta-i elasticitate îi este asigurată de presiunea exercitată de sucul celular asupra învelișului exterior care este și el tot o membrană foarte subțire. Același lucru se poate spune și despre pielea omului. Fiind bine întinsă pe mușchi, ea își menține în permanență elasticitatea și în felul acesta poate ține piept presiunilor exercitate din afară. De cîva timp aceste secrete ale naturii au devenit obiect de studiu pentru o tîmără știință numită bionica arhitecturală.

dar pentru a înțelege mai bine principiul întinderii să luăm încă un exemplu. Cum nu știe că mingea de fotbal suportă lovituri extrem de puternice? Nu oricine știe însă ce putere o face să reziste acestor lovituri. Secretul stă în faptul că anvelopa și camera mingii sînt puternic împinse de presiunea aerului comprimat din interiorul ei. Același lucru se întîmplă și cu balonașele de săpun, joc foarte îndrăgit de copii. Ele se mențin atîta timp cît presiunea din interiorul lor este mai mare decît cea a mediului înconjurător.

Să revenim la modernele construcții cu aer comprimat. Cele mai răspindite azi sînt membranele ermetice realizate dintr-un material subțire — o țesătură, o peliculă sau o foaie de metal — și care se mențin întinse cu ajutorul unui surplus de presiune. E suficient să se asigure în interiorul lor o suprapresiune, cu 0,002—0,005 atmosfere mai mare decît în exterior, pentru ca membrana să rămîna întinsă și în plus să poată ține piept vîntului și zăpezii depuse pe ea. Această diferență de presiune este egală cu aceea dintre suprafața pămîntului și altitudinea de 45 de metri, adică aproximativ al 10-lea etaj. De aceea presiunea din interiorul construcțiilor cu aer comprimat nu dă senzații neplăcute.

La unele construcții nu se poate menține însă în interiorul membranei presiunea necesară. În acest caz se folosește aerul comprimat doar în arcuri care, o dată înălțate, mențin întinsă membrana. În arcuri presiunea este mai mare decît în interiorul membranelor și de aceea primele se confecționează dintr-o țesătură mai rezistentă. În schimb, în ele aerul nu se pompează în permanență, ci numai periodic pentru a compensa eventuale pierderi.

Principalele destinații ale construcțiilor pneumatice sînt: magazii și ateliere, pavilioane de expoziții, acoperișuri pentru stadioane și bazine de înot, case de locuit și magazine, cluburi, cantine, cinematografe, avioane...

Practica cunoaște, de asemenea, câteva cazuri mai deosebite de folosire a aerului comprimat în construcții. Recent a fost edificată în Italia o cupolă de beton armat după o metodă originală. Pe

în experiența cu membrana în formă de balon, aceasta a trebuit însă să îmbrace rezervorul cu diametrul de 16 m montat dar nesudat încă.

În sfîrșit, un exemplu care ține de domeniul viitorului. Pentru Expoziția universală care va avea loc în 1970 la Osaka a fost proiectat un pavilion pneumatic înalt de 50 de metri și alcătuit din 24 de arcuri tubulare.

Construcțiile pneumatice sînt cu mult mai economice decît cele din alte materiale, sînt ușoare, elegante și luminoase, se montează lesne și repede etc. O casă de locuit construită după acest sistem poate fi transportată în portbagajul unei mașini obișnuite.

FIZIOLOGIE

Omul, un accesoriu al creierului?

Este amenințat omul viitorului să devină un accesoriu al creierului, asemenea marțienilor descriși de Wells în Războiul lumilor? „Pentru mine este foarte plauzibil — scria prozatorul englez — că marțienii pot să descindă din ființe asemănătoare nouă, printr-o treptată dezvoltare a creierului și a minilor... în detrimentul celorlalte părți ale corpului”. Este o aluzie directă la evoluția în perspectivă a organismului uman.

Răspunsul specialiștilor la întrebarea de mai sus este foarte categoric: nu, asemenea primejdie nu amenință omeni-rea! Și totuși ei admit că oarecări riscuri decurg din subaprecierea evoluției capacităților fizice ale omului contemporan. Activitatea lui motorie se reduce neconștient, căci el se lasă tot mai mult furat de pasivitatea fizică, refuzînd conștient sau inconștient orice efort fizic, mergînd din ce în ce mai puțin pe jos etc. În clipa de față, un orașean mediu totalizează într-un an circa 700 de călătorii — mai scurte sau mai lungi — cu diverse vehicule, adică de 25 de ori mai multe decît făceau străbunii noștri. Paralel cu aceasta sporește solicitarea statică și nervoasă a organismului. Iată de ce se conturează tot mai precis tendința spre accentuarea unor dereglări funcționale, în primul rînd a sistemului nervos și a sistemului circulației sanguine.

Din statistici recente rezultă că la în-

ceputul secolului nostru 4 la sută din totalul deceselor se datorau proastei funcționări a vaselor sangvine, 7 la sută cancerului, 8 la sută diferitelor afecțiuni cardiace. În 1960, proporțiile respective erau: 26 la sută, 20 la sută și 18 la sută.

Și o altă constatare interesantă. Femeile au avut întotdeauna o durată medie de viață mai mare decît a bărbaților. Aceasta se datorește, după opinia specialiștilor, îndeosebi factorilor exteriori — cu toate că unii medici explică fenomenul prin faptul că sub aspect biologic bărbatul ar fi mai puțin protejat decît femeia. Se pare totuși că de vină e gradul mai înalt de solicitare fizică, nervoasă și emoțională a bărbaților, care practic — cu numeroase excepții, ce-i drept — activitățile cele mai dificile și mai primejdioase.

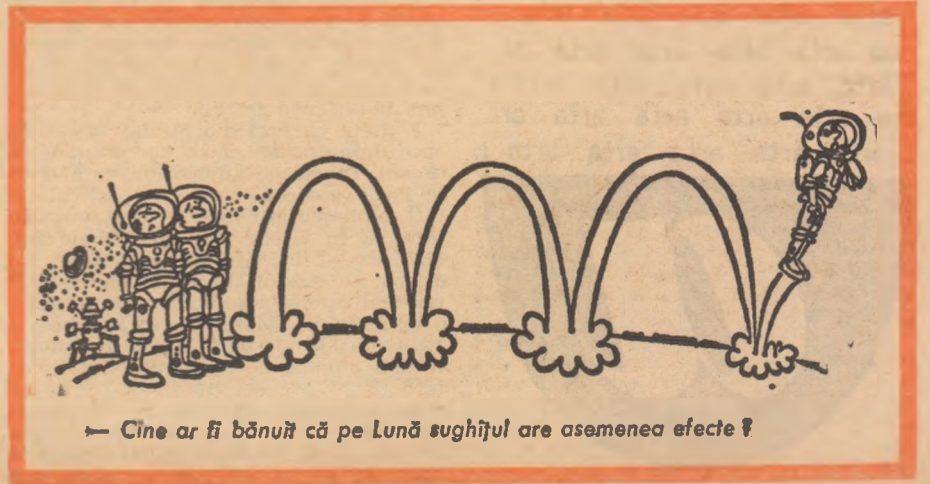
Cum își exercită factorii externi influența lor nefastă asupra organismului și cum reacționează acesta din urmă?

În fiziologie întîlnim adesea noțiunea de homeostază, adică stabilitatea relativă a principalelor funcții ale organismului: circulația sîngelui, respirația, digestia, metabolismul etc. Această stabilitate este realizată de un complex de mecanisme protectoare și de adaptare. Homeostaza este reglementată de sistemul nervos central. De aceea sub acțiunea unor factori care duc la dereglări în activitatea sistemului nervos, stabilitatea funcțiilor amintite scade și ea, facilitînd astfel apariția celor mai diferite boli, mai cu seamă a nevrozelor. Declararea bolilor poate fi condiționată fie de un așa-numit flux de informații excesiv de mare, fie de caracterul lor. Este vorba în speță de informațiile cu caracter emoțional negativ, care pot să provoace grave traume psihice.

Se spune adesea că cele mai frecvente boli ale secolului nostru sînt generate de progresul științifico-tehnic, în ultimă instanță de civilizație. De aici și nostalgia vremurilor trecute cînd oamenii sufereau, chipurile, mai puțin din pricina „agitației cotidiene”. Dar vina nu o poartă totuși civilizația în sine, cît mai cu seamă abuzul făcut cu unele cuceriri ale ei. Cît privește latura pozitivă, e suficient să amintim că civilizația și dezvoltarea științelor au contribuit la lichidarea multor boli grave, care pînă nu de mult secerau milioane de vieți omenești. Consecința imediată a acestei realizări a fost creșterea considerabilă a duratei medii de viață.

Problema menținerii și consolidării sănătății oamenilor în condițiile actuale este în atenția specialiștilor de pe tot globul. Se preconizează numeroase măsuri menite să preîntîmpine afecțiunile cel mai direct legate de evoluția științifico-tehnică. Specialiștii sovietici G. Dolgopiatov și I. Kuznetov, de pildă, sînt de părere că singura cale spre acest rezultat este găsirea unui regim științific de organizare a muncii și odihnei. Numai în felul acesta ar putea fi preîntîmpinate oboseala și surmenajul, factori hotărîtori în evoluția nevrozelor și a altor maladii. Intelectualii obosesc mai repede decît lucrătorii care efectuează o muncă fizică, iar cel mai puțin obosesc cei ce îmbină activitatea intelectuală cu cea fizică. Este îndeobște cunoscut că alternînd un gen de muncă cu altul dăm centrilor nervoși posibilitatea să se odihnească. Dar și celor care fac în permanență o muncă fizică li se recomandă să-și schimbe din timp în timp poziția și felul muncii. Căci s-a observat că și solicitarea unilaterală a organismului, activitățile monotone, volumul mare de informații cu care oamenii vin în contact favorizează apariția anumitor boli. Printre șoferii de pe autobuze de pildă, s-au înregistrat mai multe cazuri de infarct miocardic decît printre taxatorii de pe aceleași mașini. Telefonistele se îmbolnăvesc și ele mai des decît factorii poștali.

Iată de ce specialiștii sovietici amintiți mai sus consideră că solicitarea în egală măsură a capului și brațelor este o măsură obligatorie, în condițiile revoluției științifico-tehnice, pentru păstrarea unui armonios echilibru al sănătății fizice și psihice.

— Cine ar fi bănuît că pe Lună sughîțul are asemenea efecte?

Știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

ARHEOLOGIE

O noapte de groază

Lumea antică socotea Atlantida o ficțiune creată de Platon pentru a-și ilustra principiile filozofice. Pe vremea marilor descoperiri geografice totul a devenit plauzibil. Atunci s-a născut probabil ipoteza subteranului scufundat în Atlantic în urma unui cataclism necunoscut. Și America putea fi țara dispărută. Dovezi nu existau în sprijinul nici uneia din aceste păreri.

Între timp s-a născut și a progresat arheologia, cu cercetările ei minuțioase. La sfîrșitul secolului trecut au fost descoperite resturile înaltei civilizații cretane, care a precedat-o pe cea greacă și a dispărut subit între 1450—1400 î.e.n. Distrugerea ei de către invadatorii veniți din altă parte, teorie susținută un timp, este total improbabilă, căci insula era apărată de o flotă foarte puternică și în orice caz nu ar fi cedat fără lupte aprige. Or, dezastrul s-a abătut brusc luînd populația prin surprindere, în așa fel încît meșteșugarii și-au întrerupt lucrul, lăsîndu-și uneltele pe loc, și au rupt-o la fugă.

În vara anului 1967, o echipă internațională de oceanografi, geologi și arheologi a anunțat că a găsit resturi de tipul celor cretane pe Santorini sau Thera, insulă de origine vulcanică din arhipelagul Cicladelor. Studiile efectuate de geologi și seismologi au reconstituit trecutul agitat al acestei fărîme de uscat, al cărui vulcan se trezește la fiecare 50 de ani (ultima oară în 1950). În vremuri străvechi s-au produs două erupții uriașe: una cu 25.000 de ani în urmă și cealaltă între 1500—1400 î.e.n. Aceasta pare să fi fost de cinci ori mai puternică decît erupția care a distrus insula Krakatoa în 1883. Situată în strîmtoarea Sunda dintre insulele Sumatra și Java, insula Krakatoa era geologic înrudită cu Thera. Erupția vulcanului și prăbușirea ei în ocean au antrenat dezastru inimaginabile. Cenușa vulcanică s-a răspîndit peste Oceanul Indian pînă la 1800 km distanță, întunecînd cerul timp de 24 de ore. Scufundarea muntelui din centrul insulei a dat naștere la trei valuri succesive înalte de 15 m și lungi de aproape 150 km. După părerea specialiștilor, ultima erupție importantă a Therei, care a transformat porțiunea centrală a insulei, cu diametrul de 16—20 km, într-o „căldare” adîncă de 40 m și inundată de mare, este de vină și

tehnica tehnica

tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

pentru distrugerea civilizației cretane. Situată la circa 110 km sud de Thera, Creta trebuie să fi fost spălată de valurile stîrnite de vulcan și acoperită cu tone de cenușă.

Dar arheologilor ce le-a dezvăluit Thera? Pe de o parte o formație subacvatică, un fel de șanț amplasat în largul coastei sud-vestice a insulei, despre care se crede că a făcut parte din complexul port al Atlantidei. Pe

Tronul lui Minos a rămas neclintit mai bine de trei milenii.

de altă parte, un palat și un oraș în stil cretan, sub stratul de cenușă din insulă. Vara trecută a fost dezgropată și sala tronului din palatul de la Akrotteri. Tronul de marmură este perfect asemănător cu cel găsit în palatul lui Minos din Creta. Astfel a fost definitiv demonstrată identitatea celor două așezări și dispariția lor în aceeași catastrofă.

Concomitent, săpăturile de pe Thera au readus pe tapet discuțiile despre Atlantida. Relatarea lui Platon, bazată pe însemnările făcute de preoții egipteni și aduse în Grecia de către Solon, conține descrierea insulei și a locuitorilor ei. Societatea bogată și cultivată din Atlantida amintește civilizația minoană, așa cum era până în 1500 î.e.n., cînd și-au făcut apariția în Marea Egeică micenienii, popor războinic și mai puțin civilizat. După Platon, atlanticii au început să decadă cînd s-au amestecat prea des și prea mult cu „muritorii de rînd” și pînă la urmă au fost înfrinți de greci. După aceea s-au produs cutremure puternice și inundații; iar într-o zi și o noapte de groază toți războinicii s-au scufundat în pămînt și insula Atlantida a dispărut în adîncurile mării. Toate aceste date corespund perfect cu istoria Therei.

În schimb, așezarea și dimensiunile Atlantidei lui Platon sînt complet diferite de ale insulei egeene. „Mai mare decît Lidia și Asia laolaltă”, Atlantida se afla dincolo de „Coloanele lui Hercule”. Deși filozoful grec se referea numai la Asia Mică, nloci o porțiune de

uscăt din Mediterană nu se apropie măcar de mărimea acestora, iar „Coloanele lui Hercule” erau încă de pe atunci denumirea Gibraltarului. Seismologul Angelos Galanopoulos atrage însă atenția că înainte de Platon, „Coloanele” reprezentau Capul Malea și Capul Tainaron din Peloponez. În legătură cu dimensiunile indicate de Platon, tot el arată că cele sub 1000 de stadii, printre care diametrul cetății, corespund cu dimensiunile Therei înainte de marea erupție, iar cele care depășesc 1000 de stadii trebuie reduse exact de 10 ori pentru a se potrivi cu realitatea. Aceeași eroare pare să se fi strecurat și în data distrugerii Atlantidei, pe care Platon o situează în anul 9.590 î.e.n., adică cu aproape 9.000 de ani înaintea vizitei lui Solon în Egipt. Împărțind cei 9.000 de ani la zece, se obțin 900 și adăugînd la aceștia 590, rezultă 1490 î.e.n., adică data în jurul căreia s-a produs și marea erupție a Therei.

De ce a greșit Platon cifrele? Dr. Galanopoulos sugerează că a fost vorba de o eroare intervenită în traducerea textului din egipteană în greacă.

PSIHOLOGIE

Cum gîndiți în zece minute?

Acest test evidențiază însușiri ca puterea de concentrare, viteza de calcul, mobilitatea gîndirii. El e mai puțin concludent pentru fiecare individ în parte, în schimb dă rezultate bune în compararea aptitudinilor mai multor persoane.

Oricine poate să-și încerce forțele, căci răspunsurile nu necesită o pregătire specială. Participanților li se recomandă, însă, să citească atent instrucțiunile, pentru a afla logica lor și a apela la ele numai în primele minute (nu e o condiție, ci doar o recomandare care permite participanților să cîștige timp).

Timp de rezolvare: 10 minute, în care se include și lectura instrucțiunilor. Iată-le și pe acestea:

	1	2	3	4	5
Anglia					
Motocicletă					
Urs					
Țară					
Mac					
Iran					
Creion					
Cîine					
Alice					
Pasăre					
Rîu					
Orășel					
Brazilia					
Mină					
Țărm					
Raniță					
Ceas					
Vidră					
Suedia					
Hirtie					
Mîini					
Aeroport					
Marinar					
Lampă					
Lăbia					
Rîglă					
Siria					
Zebră					
Carte					
Egipt					
Norvegia					
Maimuță					
Perlă					
Rac					
Monaco					
Pisică					
Nai					
Mitralieră					
Bărbat					
Automat					
Canada					
Vulpe					
Fotbal					
Proiectil					
Băiat					
Ramă					
Bicicletă					
Viscol					
Poligon					
Etna					
Veveriță					
Arcaș					
Hartă					
Oaie					
Crap					
Șervet					
Floare					
Argentina					
Focă					
Automat					

Pentru fiecare din cele 30 de rînduri din care se compune testul trebuie să faceți următoarele:

1. Comparați literele inițiale ale celor două cuvinte din fiecare rînd. Dacă sînt diferite puneți semnul X în coloana 1, dacă sînt identice, trageți o linioară în aceeași coloană.

2. Numărați consoanele din amîndouă cuvintele și scrieți suma lor în coloana 2.

3. Stabiliți care din cele două cuvinte e mai lung. Dacă e mai lung primul, procedați astfel: în coloana 3, A, B sau C, după cum cuvîntul reprezintă o ființă (A), denumirea unei țări (B) sau un obiect neînsușit (C), iar în coloana 4 (trageți o linioară). Dacă al doilea cuvînt e mai lung, scrieți A, B sau C în coloana 4, iar linioara în coloana 3.

4. Dacă amîndouă cuvintele fac parte din aceeași clasă (ființe, țări, obiecte neînsușite) faceți semnul X în coloana 5. În caz contrar trageți o linioară în aceeași coloană.

Răspuns

Dacă în timpul stabilii ați completat toate rîndurile fără nici o greșeală, obțineți nota 10. E un rezultat excelent. Pentru fiecare căsuță necompletată se scad 0,1 puncte, iar pentru fiecare gre-

șeală se scade 1 punct (se pot obține astfel și notații negative: -2, -3 etc.). Notele sub 5 indică rezultate slabe.

1	2	3	4	5
X	7	C	B	X
-	9	-	-	-
X	5	C	C	-
X	4	B	-	-
-	5	-	B	-
X	5	-	A	-
X	4	C	-	X
X	7	-	C	-
X	6	-	A	-
X	6	-	C	-
X	4	-	B	-
X	6	C	-	-
X	8	B	-	-
X	7	-	C	X
X	5	C	-	X
-	7	-	C	-
X	6	C	-	-
X	5	-	A	-
-	7	C	-	-
X	7	A	-	-
X	3	C	-	-
X	5	B	-	-
X	7	-	C	X
X	5	-	C	-
X	8	-	C	-
X	5	C	-	-
X	6	-	C	-

IHTIOLOGIE

Pe ogoarele acvatice: carne multă, solzi puțini

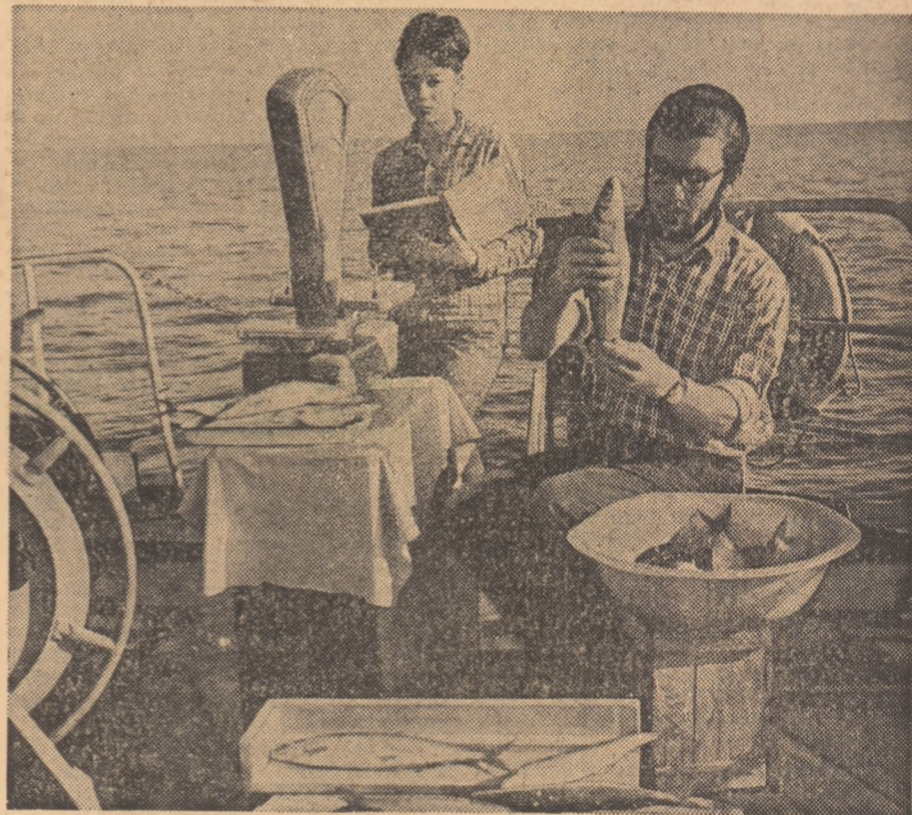
În basm, soția pescarului s-a dovedit prea pretențioasă cînd i-a cerut peștorului de aur să o facă crăiasă peste mări. În realitate, spun oamenii de știință, putem pretinde de la pești să ne furnizeze proteinele animale necesare

fluviul de baștină, unde își depun icrele. La rîndul lor, acestea sînt mai abundente, mai mari și dau puieți mai rezistenți decît varietățile inițiale. În cazul crapului, s-a urmărit o rezistență mai mare la boli, la aglomerație și temperaturi scăzute; un alt principiu de selecție a fost: mai multă carne și mai puțini solzi. Treizeci de ani de experiențe au dus la un păstrăv-curcubeu care crește de 15 ori mai repede decît în condiții naturale. El ajunge de 3 kg la vîrsta la care păstrăvul obișnuit cîntărește 200 g. În ultimii douăzeci de ani s-a încercat un tratament cu hormoni hipofizari pentru a mări frecvența depunerii ouălor; în felul acesta o specie de crap a ajuns să producă icre de trei ori pe an. O altă metodă ușor de aplicat la animalele acvatice este hibridizarea, adică încrucișarea a două soiuri diferite. De pildă, dintr-un păstrăv care migrează în mare și unul de apă dulce s-a obținut o varietate care, la doi ani, cîntărește 2-5 kg. La crapi se folosește și testarea puietului pentru a selecționa perechi de părinți cu calitate superioară.

Crearea speciei celei mai potrivite reprezintă însă numai primul pas; în continuare, pentru ca să dea tot ce poate, trebuie să se asigure condiții optime de alimentație și dezvoltare. În această privință s-a mers atît de departe încît s-a propus cultivarea pe scară largă a plantelor preferate de pești și fabricarea unor mașini de răspîndire a hranei îmbogățite cu substanțe nutritive. Pînă la realizarea acestui proiect, se încearcă să se folosească anumite împrejurări naturale.

Există de pildă regiuni unde se cheletuiesc sume foarte mari pentru curățirea apelor de plante. Or, această operație poate fi făcută perfect de o specie de crap, ceea ce transformă regiunea respectivă din deficitară în rentabilă. În decurs de cinci luni, crăpenii care la început au o greutate totală de circa 20 kg consumă 7,5 tone de vegetale, ajungînd în cele din urmă să cîntărească aproximativ 200 kg.

Dat fiind că unii pești nu sînt mofturoși, li se poate oferi pînă și conținutul apelor de canal cu un adaus hrănitor. În Java cresc astfel 500 de tone de crap pe hectar. Unii medici au atras însă atenția că asemenea pești trebuie neapărat fierți sau prăjiți foarte bine, pentru că pot conține germeii nocivi pentru consumatori. S-au făcut și încercări de adaptare în medii artificiale. Știut fiind că unii pești supraviețuiesc la temperaturi mai ridicate decît cele normale, s-au introdus sole și cambule în bazinele cu

Controlul recoltei

re pentru ca fiecare om de pe glob să mănînce suficient. Căci o unitate de volum de apă poate produce cu mult mai multă carne decît una de pămînt. Din păcate, la ora actuală numai 1 la sută din apă este „cultivată”, asigurînd abia 2 din cele 53 milioane de tone de alimente consumate pe glob.

Acvacultura are vreo 2500 de ani vechime și își trage probabil originea din China. Asemenea omoloagelor lor de pe uscat, „fermele” acvatice au drept scop obținerea unei producții cît mai mari — de pește, scoici etc. — prin intermediul uneia sau mai multor operații efectuate de om. Cultivatorii își aleg cîte o specie de pește care dă ouă și larve viguroase, puțîndu-se deci naște, dezvoltă și reproduce ușor într-un spațiu limitat.

Puține specii existente în natură posedă toate aceste însușiri. Pentru completarea celor care lipsesc s-a recurs la selecționare. Cu ajutorul ei s-au realizat somoni care se întorc la termene fixe în

apă caldă a două termocentrale. Ambele specii au suportat perfect clorul din apă și modificările sezoniere ale temperaturii; apa caldă, alimentația rațională și îngrijirea de care s-au bucurat le-au priit atît de bine încît au ajuns pe piață după numai jumătate din timpul pe care l-ar fi petrecut în rîu.

În unele țări din Asia sînt cultivate simultan mai multe specii care își caută hrana la adîncimi diferite. Este cunoscută metoda „suspendată” de cultivare a stridiilor în Japonia. Crustaceii tineri sînt „înșirați” pe niște tije rezistente, care sînt scufundate în apă. Recolta este uimitoare: de 10 ori mai mare decît în fermele obișnuite și de 60.000 de ori mai mare decît în condiții naturale.

Pentru moment acvacultura se limitează la cîteva specii de pești cunoscuți și la crustacei „de lux”, dar este de așteptat și de dorit ca pînă la sfîrșitul secolului să atingă dimensiunile și mecanizarea agriculturii.

IRAN

Minarete care dansează...

Ați locuit vreodată într-un muzeu? Eu n-am avut această ocazie, cel puțin pînă cînd am descins la hotelul Șah-Abbas din Isfahan. Mai întîi m-a frapat îmbrăcămintea personalului de serviciu — vestoane roșii și pantaloni bufanți albaștri — și abundența de ornamentații aurii. Mi s-a spus că hotelul este un han sau, cum se spune mai corect, un caravanserai din secolul XVII, modernizat de curînd. O companie de asigurări din oraș a încheiat un contract cu un arhitect talentat, pe nume Ebrahimian, care a avut sarcina să reconstituie ambianța și fastul vechiului caravanserai, dotîndu-l în același timp cu tot confortul modern, inclusiv o instalație de aer condiționat. Pe scurt, mă aflam într-un fel de muzeu.

Isfahan este unul dintre cele mai vechi orașe din Persia (Aspadana, cum e menționat chiar de Ptolemeu), numărîndu-se în același timp printre cele mai frumoase din lume. Șahul Abbas I, supranumit cel Mare, și-a mutat capitala la Isfahan, unde a construit apoi edificii de o rară frumusețe. Sub dominația lui, la începutul secolului XVII, orașul se putea compara, din punct de vedere al nivelului de dezvoltare, cu Londra acelei epoci.

La Isfahan se întretăiau importante căi comerciale terestre, care făceau legătura între Apus și Răsărit. Negustorii englezi, ruși, francezi și olandezi vizitau orașul spre a se întîlni, în scopuri comerciale, cu proprietarii caravanelor de cămile din Bombay, Lahore și Samarkand.

„Isfahan e jumătate din Univers” — obișnuiau să spună pe atunci persanii despre capitala lor, după care citau neapărat dictonul: „Dacă Universul n-ar avea un Isfahan, Creatorul n-ar avea Univers.”

Odinioară, în marea Piață a Șahilor, aflată chiar în centrul orașului, se organizau întreceri hipice, concursuri de tir și se juca polo, sport, foarte agreat în vechea Persie. Uneori, se înfruntau acolo lei cu tauri sălbatici. Piața este încadrată de un splendid ansamblu arhitectonic.

Moscheea Șahilor este cel mai frumos monument din oraș, una dintre cele mai perfecte lucrări de artă veche persană. În exterior, ca și în interior, moscheea frapează prin armonia liniilor, a proporțiilor și a culorilor. Ca în aproape toate moscheele persane, în curtea ei se intră printr-un portic monumental, dominat de o boltă semicirculară îmbrăcată în majolică. Două mari minarete, care se înalță spre cer, împodobesc porticul, alte două flanchează cupola, precum niște sentinele. Înăuntru — marmură, piatră, lemn șlefuit, mozaicuri. Predomină albastrul intens și indigoul, alternînd cu verde și auriu.

Acustica clădirii e uluitoare. Ghidul nostru bate din palme și zgomotul lor răsună de șapte ori, amplificat de ecou. Apoi aprinde un băț de chibrit și fișitul abia perceptibil, care se produce în acest moment, se repetă și el de cîteva ori.

Moscheea Lutfullah, construită de șahul Abbas pentru haremul lui, se află și ea tot în Piața Șahilor. La prima vedere clădirea nu impresionează aproape deloc; nu are nici minarete, nici tradiționala curte impunătoare. Dar sub boltile ei încerci un sentiment neobișnuit de calm, îți dai seama că e lucrată cu mult rafinament. Cupola moscheei destinată femeilor din hare-

mul șahului își încintă privirea prin splendida-i combinație de culori: galben și verde de smarald în exterior, violet și vernil în interior. E surprinzător faptul că, în cei 350 de ani care au trecut de la construirea ei, delicatele culori ale cupolei n-au avut deloc de suferit: ploaia, zăpada și razele toride ale soarelui nu le-au pricinuit nici cel mai mic neajuns.

Originalul edificiu cu șase etaje Ali-Kapu e așezat chiar în fața moscheii

Moscheea lui Lutfullah din Isfahan

Lutfullah. Din înaltul balcon acoperit, care se sprijină pe niște coloane subțiri, șahul și invitații lui urmăreau spectacolele prezentate în piață în zilele de sărbătoare.

Minaretele care se mișcă sînt un alt punct de atracție al orașului. Cum auzisem de ele încă de la Teheran, accept imediat invitația d-lui Kabiri, de la Departamentul Sănătății Publice.

În primul moment însă, cînd ajungem în zona de vest a orașului, sînt decepționat. E un lăcaș religios sau poate un monument funerar, împodobit cu două minarete crăpate și nu prea înalte. „Astă-l tot? mă întreb, nedumerit. Nu merita osteneala.”

Dar ca să nu-mi dezamăgesc ghidul, remarc:

— Într-adevăr, dacă privești spre cer în clipa cînd norii lunecă pe deasupra acestor străvechi minarete (650 de ani — N.A.) ai impresia că ele se mișcă.

Dl. Kabiri mă privește uimit și îmi dau seama că am făcut o gafă. Apoi, însoțitorul meu mă poartă să-l urmez pe acoperiș. După ce escaladăm o scară îngustă și întortocheată, tocită de pașii a mii de vizitatori, ajungem în sfîrșit sus, unde sîntem întimpinați de un bătrîn scund și modest, cu o expresie malițioasă pe față. Privite de aproape, minaretele par și mai vechi. Am impresia că se vor prăbuși dintr-o clipă într-alta. Urmăresc cu teamă pe bătrînul care se face nevăzut într-unul din ele, reapărînd apoi sub acoperișul minaretului, unde se sprijină cu amîndouă mîinile de pereți, precum Samson gata să dărîme coloanele unui templu. Minaretul începe să oscileze atît de tare încît mișcarea lui se transmite acoperișului, iar eu nu prea mă simt în apele mele.

Ghidul îmi recomandă să mă sprijin de zidul celuilalt minaret. Mă conformez imediat. Bătrînul își scutură umerii și simt că pereții de care mă rezăm se mișcă din toate încheieturile. La rîndul lui, minaretul zguduie de bătrîn începe să danseze.

— Oprește! O să cazi! îi strig îngrijorat bătrînului.

Kabiri îi traduce cuvintele mele și vajnicul slujitor al lăcașului de rugăciune începe să ridă cu poftă.

— De 60 de ani fac minaretele să tremure, îmi spune el, și n-am căzut nici măcar o singură dată.

La cîteva sute de metri depărtare, pe o imensă rocă trandafirie se înalță ruinele unui templu mazdeist construit în secolul II e.n. E o priveliște splendidă: jos, într-o vale înverzită, se află Isfahanul, iar la orizont se profilează munți. În clipele astea înțeleg perfect pe persanii de altădată care simteau aici necesitatea imperioasă de a se reculege.

Ne înapoiem în centrul orașului. Lîngă Piața Șahilor se află un bazar acoperit, cu tarabe care se întind pe o distanță de cîteva kilometri. În acest paradis al artizanatului și comerțului lumina zilei nu pătrunde decît prin

niște orificii rotunde proiectate în plafon. În bazar domnește o larmă de nedescris, un zgomot asurzitor. Meșteșugarii vînd de toate: mătăsuri, brocarturi, arme, încălțăminte, vase din argint forjat, ceainice, ceramică, sipete lăcuite, șei de diverse forme pentru cai, cafiri, cămile. Și mai cu seamă covoare, căci și cel mai sărac țaran iranian are în casa lui un covor.

Isfahanul nu este, însă, numai un monument istoric, un muzeu de arhitectură. Orașul e frumos în sine. Străzile sînt umbrite de copaci seculari, florile sînt pretutindeni prezente. Bulevardul principal, numit Patru grădini (ce nume frumos!), este străjuit de platani. Riul Zayandehrood, care taie orașul, are un debit normal numai în sezonul ploios. Dar străvechile poduri care se arcuiesc deasupra lui — unul dintre ele avînd venerabila vîrstă de 1500 de ani — nu au numai rolul

— și de-a lungul singurei căi ferate din țară, care duce din Africa de Sud spre Rhodesia.

Orașul Lobatsi, situat chiar la frontiera cu Republica Sud-Africană, este considerat centrul economic al țării. În această localitate se află fabrici de cherestea și de unt, iar în împrejurimile orașului se exploatează mangan. Dar cea mai importantă întreprindere este un combinat de carne, al treilea ca mărime din Africa. Întreprinderea aparține Companiei Botswana Meat Commission, unde cuvîntul hotărîtor îl au proprietarii sud-africani și englezi ai unor imense pășuni din sud, regiunea cea mai fertilă a țării.

...După cîteva ore de zbor, micul avion al companiei Botswana National Airways, la bordul căruia ne aflăm, a ajuns în vest. Sîntem deasupra deșertului Kalahari. Chiar în centrul lui, aproape de hotarul cu Africa de Sud-Vest, se află orașul Ghanzi. De acolo pornim cu mașina prin nisipurile pustii în căutarea unui trib de boșimani calificați invariabil în literatura de specialitate drept „misterioși”.

Într-adevăr, numeroase sînt enigmatice etnografice ale boșimanilor: viața izolată, o extraordinară rezistență fizică, trăsături mongoloide care-i apropie de locuitorii regiunilor din centrul Asiei, o limbă stranie, cu sunete stridente și siflante, cum nu mai există pe glob...

După trei ore de mers, ajungem în sfîrșit la o așezare de boșimani. Deși este impropriu numită așezare, căci în timp ce peregrinează prin deșert în căutare de hrană, boșimanii nu posedă nicăieri mai mult de 10—12 zile și deci nu-și construiesc locuințe. Ei se mulțumesc doar să sape o groapă, pe care o protejează împotriva nisipurii adus de vînt cu un paravan de iarbă, și acolo își află adăpost tot tribul. Grupul pe care îl întîlnim este alcătuit din 29 de persoane.

— Cînd tribul se mărește, el trebuie să se divizeze, îmi explică un bătrîn boșiman. Căci în această regiune, nu pot trăi la un loc grupuri prea mari de oameni. Ei n-ar avea cu ce se hrăni și nici n-ar putea găsi apă în cantitate suficientă.

— De unde luați apă? îl întreb. Sînt curios să aflu acest lucru, pentru că în timpul călătoriei noastre prin deșert, m-am convins că pe o rază de cel puțin o sută de kilometri în jur nu găseai nici o sursă de apă.

Cel mai bun vîntor din „așezare” se oferă însă să-mi arate.

La cîteva pași de „locuința” căpeteniei tribului zăresc o scobitură tainuită sub niște pietre și rogoșini, din care se prelinge un lichid tulbure. Imediat ce scobitura se umple, femeile scot apa și o toarnă în niște vase din coajă de ou de struț. După cîteva timp, apa se limpezește și poate fi băută. Boșimanii învață încă din copilărie să descopere surse de apă, ghidîndu-se după culoarea solului, urme de sare și aspectul vegetației.

Boșimanii nu au rivali, nici chiar în Africa, în meșteșugul de a vîna animale sălbatice. Ei sînt arcași desăvîrșiți, care pot doborî cu săgeata chiar și un elefant. Căpetenia tribului îmi arată o piele de struț conservată perfect. De ghizindu-se în pasăre și imitîndu-i mișcările, vîntorul boșiman pătrunde într-un cîrd de struți și își alege cu grijă prada. Apoi otrăvește cu ajutorul unor plante toxice sursele de apă naturale ale animalelor, după care se lansează într-o cursă lungă și primejdioasă în urmărirea struțului pe care vrea să pună mina.

S. Kulik

BOTSWANA

Mai iuți ca struțul

Așezată în sudul Africii, Botswana (fostul Bechuanaland) are o suprafață de aproape două ori și jumătate mai mare decît a Angliei. În vestul și centrul țării se întinde deșertul Kalahari, iar în nord redevabilele mlaștini Okavango. Restul teritoriului este acoperit de o savană pîrjolită.

Botswana este foarte slab populată: pe o suprafață de 574.980 km² sînt doar 593.000 de locuitori, dintre care 80 la sută concentrați în extremul sud-est — regiune cu o temperatură mai moderată și precipitații mult mai frec-

Dezechilibru

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

O. T. — Com. Șibot, Jud. Alba : 1) Utilizați ca „lubrefiant“ un unguent cu foliulină 1 la sută ; 2) Gerovital H₂ (tablete), Buer sau Rheinlecithin, sirop Hecogen, sirop Tonic etc. 3) Insulina are eficacitate numai sub formă de injecții subcutanate. 4) Neexistind produse tipizate, utilizați următoarea pomadă : Rp. Clorhidrat de cocaină 0,20 g, vaselină 10 g.

MIRCEA TRANDAFIR — Galați : 1) Din păcate fenomenele de osteoporoză senilă care se instalează o dată cu menopauza nu sînt reversibile. Lupta trebuie dusă ca procesul să nu evolueze. 2) Nu, procesul este fiziologic la vîrsta dv. și a „biciului“ natura nu este în folosul sănătății.

C. M. — București : Dacă osul s-a sudat bine, nu înțelegem de ce nu ați scos tija pînă acum. După părerea noastră, mai devreme sau mai tîrziu va fi necesară scoaterea ei, cu atît mai mult cu cît afirmați că unul din capete este ieșit în afară.

DUNĂREANU — Galați : Adresați-vă Laboratorului de stat pentru analize medicale din București str. 13 Decembrie nr. 22.

TATIANA VASILESCU — Rădăuși : Mulțumiri pentru caldele și încurajatoarele aprecieri privind conținutul întregii reviste și în special al paginii medicale. Cît privește afecțiunea dv., aceasta este **reumatismul endocrin** al femeilor de vîrstă înaintată cu întreg cortegiul de dureri. Cum, după cîte se vede, tratamentul la Băile Herculane și Felix nu a dat rezultate, poate că n-ar fi rău să schimbați tratamentul, ducîndu-vă anul acesta la Amara, al cărei nămol sapropelic se bucură de un frumos renume în ameliorarea durerilor provocate de spondiloze. Alternați băile (calde) de nămol cu fizioterapie (solux, ultrasunete, masaj și elongații).

M. POPESCU — Iași : 1) În stadiul pe care ni-l descrieți, **hallux valgus** (monturi) nu se poate trata altcum decît prin intervenție chirurgicală. 2) Tratamentul **paraplegiilor potrice** constă în intervenții chirurgicale decompressive (laminectomie).

ION DANCIU — București : Sîntem de aceeași părere cu medicii care v-au sfătuit să operați **deviația de sept nazal** fiind un focar de infecție care poate întreține sinuzite, atrofii de mucoasă, ozene, corize cronice etc. Operația nu comportă vreun risc, nici în timpul, nici după efectuarea ei.

VRINCEAN VASILE — Otopeni : Nu orice tumefacție este un cancer, în schimb cancerofobia este ea însăși o boală, o psihoză mai gravă poate decît însăși obsesia care o „alimentează“. Părerea noastră este că aveți doar un banal lipom, un chist de grăsime, pe care tot comprimîndu-l și exprimîndu-i conținutul îl veți hipertrofia și infecta. Adresați-vă deci fără temeri unui chirurg, convinși fiind că în nici un caz nu poate fi vorba de cancer.

GHITĂ VIRGINICA — Com. Dobra, jud. Hunedoara : 1) Pentru a pune un diagnostic și a fixa o conduită de tratament corectă este absolut necesar un examen al secreției vaginale, pe care îl puteți face fie la policlinica de care aparțineți, fie la spitalul județean. 2) La fel, un examen total de urină, semnele relatate fiind insuficiente pentru precizarea diagnosticului.

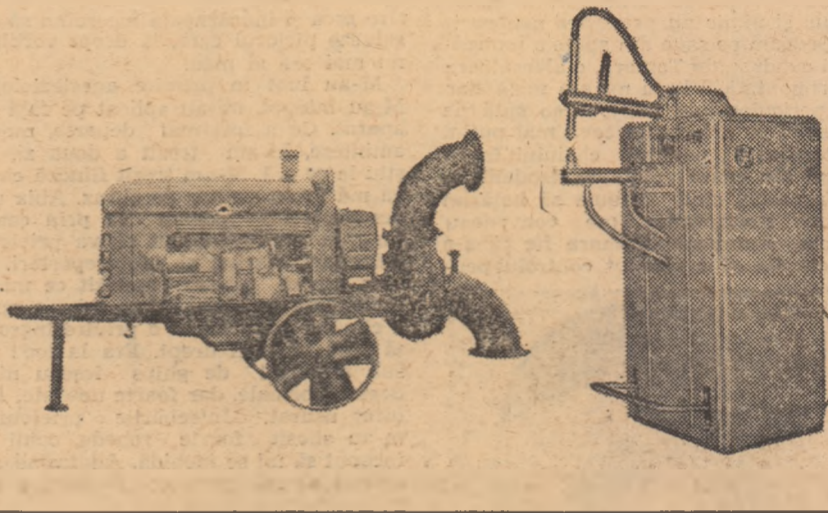
MULTATULI — Județul Olt : 1) Durerile reumatice, fără ca examenele de laborator să confirme diagnosticul de reumatism, cedează de obicei la un tratament combinat balneofizioterapie : nămoloterapie (Amara, Eforie, Tekirghiol), masaj, raze ultra-scurte. În orice caz, evitați marile eforturi fizice. 2) Totul fiind în limite normale, vă puteți căsători fără teamă. Cîteva cure consecutive de Folcisteină (12 fiole pe cură) asociată cu Naposim 2-3 comprimate/zi și eventual 1 drajeu Napoton cu jumătate de oră înainte de momentul oportun vor remedia și deficitul datorat unor cauze neuropsihice.

B. P. — București : Această deformare tibială, care se numește **genu varum**, de natură probabil rahitică, se poate corecta printr-o incizie pe fața internă a tibiei, în treimea superioară, după care se fixează membrul inferior într-un aparat ghipsat. Adresați-vă prin urmare unei clinici de chirurgie ortopedică.

UZINA DE REPARAȚII GALAȚI EXECUTĂ

pe bază de repartitie și comandă fermă următoarele produse :

- agregate de pompare tip D. 108—12
- mașină de punctat electrică
- nicovale tip : 63 kgr, 100 kgr, 150 kgr
- role simple și duble S. 80
- diverse piese de schimb pentru tractoare și mașini agricole.

COMBINATUL DE CELULOZA ȘI HIRTIE BRĂILA

ȘOSEAUA VIZIRULUI

Produce și livrează pe bază de repartitie produse din stuf

- CARTON TRIPLEX
- CARTON DUPLEX
- CELULOZĂ PAPETARĂ
- CELULOZĂ PENTRU FIBRE ARTIFICIALE
- PASTĂ SEMICHIMICĂ

Cu 9
borceane
goate...

predîndu-le la
centrele de valorificare

IRVA

am
cumpărat
unul
plin!

- ȚESĂTURI IMPRIMATE
- PIJAMALE
- DIFTINĂ
- FINET
- INDIAN
- ENKA

ȚESĂTURI VOPSITE ÎN FIR ȘI ÎN BUCATĂ
PENTRU CĂMAȘI ȘI COSTUME PRODUSE DE
ÎNTRERINDERILE TEXTILE

GALATI

Brumel nu și-a făcut harakiri

La 13 martie 1969, în cadrul unui antrenament, Valeri Brumel a sărit peste ștacheta ridicată la doi metri; la începutul lui iulie 1969 el și-a anunțat hotărârea de a participa la concursuri oficiale.

Brumel a așteptat clipa aceasta trei ani și încă luni. Ca să înțelegem mai bine semnificația evenimentului, fără precedent în istoria sportului, să ne întoarcem la ceea ce s-a întâmplat la 5 octombrie 1965, seara târziu.

„...Oare mor? — m-am gândit eu. Cu numai o clipă în urmă eram sănătos tun și nimic nu prevestea nenorocirea. Ședeam pe șaua din spate a motocicletei conduse de Tamara, o alergătoare experimentată. Viteza nu era mică, dar nici periculoasă de mare, vreo sută de kilometri pe oră, poate ceva mai puțin. E adevărat că pavajul cheiului Iauza era ud din cauza ploii. Și deodată, la o intersecție, când trebuia să hotărîm încotro s-o apucăm (ne conveneau ambele drumuri) Tamara fie că s-a zăpăcit, fie că a pierdut controlul pen-

— Alo? Mulțumesc, mă simt excelent, curînd reiau concursurile oficiale.

tru o clipă, în orice caz motocicleta s-a smucit întâi la stînga, pe urmă la dreapta și, în plină viteză, ne-a zvrilit în parapetul de granit al cheiului. O lovitură îngrozitoare — și liniște.

Să fie, oare, sfîrșitul? Am încercat să-mi mișc mîna. Se mișcă. Mi-am pipăit capul. Părea întreg. Dar era foarte greu și îmi vijia. „Picioarul pe care îmi iau elanul!” mi-a trecut deodată prin minte un gând îngrozitor. Mi-am mutat privirea pe picioarul drept și... Dumnezeu! De sub genunchi ieșea un capăt de os, nefiresc de alb. Abia atunci am simțit o durere cumplită. Dar unde-i laba? M-am uitat în dreapta, apoi în stînga—nimic. Aha, iat-o, stau pe ea. Am privit în jur. Tamara se ridicase de jos și își scutura mecanic praful de pe haine. Apoi a venit în fugă spre mine. N-avea nici o zgîrietură! „S-a zis cu săritul! S-a zis cu sportul!” i-am spus. Tăcea și se uita la mine speriată.

La cotitură s-a ivit un camion în viteză—mai să dea peste noi. Șoferul a sărit din cabină și a început să spună ceea ce se spune de obicei în asemenea situații. Dar văzînd picioarul meu, s-a oprit la jumătatea frazei. „Poți să te ridicî? Să te ajut?” Am dat din cap. În clipa aceea s-a oprit un „Zaporojeț”, frînînd cu scrișnet. La volan era un bărbat tînăr cu ochelari. „Sînteți bun să mă duceți la spital?” Împreună cu Tamara m-au ridicat de jos; mușcîndu-mi buzele de durere, sărînd într-un picior, am ajuns cu chiu cu vai la mașină. Îmi era foarte incomod să stau. Se făcuse o baltă de sînge și mai trebuia să-mi țin și picioarul rupt. „La spitalul Sklifosovski. Cît se poate de repede”. „Știți drumul?” Numai asta n-aveam în minte, dar încordîndu-mi memoria, am izbutit totuși să-mi amintesc drumul cel mai scurt.

În sfîrșit, am ajuns. La camera de gardă erau cîțiva oameni în halate albe și o femeie cu mîna ruptă. Chirurgul, un bărbat de vreo cincizeci și ceva de ani, tocmai terminase pansamentul și se ducea la chiuvetă să-și spele mîinile.

Cînd a dat cu ochii de piciorul meu, s-a încruntat. „Unde te-ai aranjat așa de frumos?”—m-a întrebat compătimitor o soră bătrînă, tîindu-mi pantalonii cu foarfeca. „Am căzut cu motocicleta”. „Motocicletele astea sînt moarte curată”, a început ea să bombănească. O altă soră mi-a făcut fișa și în timp ce îi răspundeam la întrebări, a venit chirurgul să mă ia în primire. „N-ai leșinat?” m-a întrebat el pipăindu-mi picioarul care se răcise și își pierduse sensibilitatea. „Deocamdată nu — i-am răspuns. Îmi puteți salva picioarul?” „Să vedem. O să chemăm îndată un traumatolog foarte priceput”.

Peste o jumătate de oră, în sala de operație a venit un bărbat solid, în vîrstă, cu ochelari. Nu m-a învrednicit nici măcar cu o privire, s-a uitat numai la picior și, întorcîndu-se cu spatele la mine, a început să se spele calm pe mîini. „Salvați-mi piciorul! — i-am cerut cu o voce răgușită, străduindu-mă să-mi ridic capul de pe pernă. „Nici vorbă nu poate fi de amputare, mi-a răspuns chirurgul. Firma noastră se respectă”. Mult mai târziu am aflat că Ivan Ivanovici Kucerenko luase o hotărîre grea și îndrăzneată încercînd să-mi salveze picioarul care, la drept vorbind, nu mai era al meu.

M-au luat în primire anesteziologii. M-au înțepat, mi-au aplicat pe față un aparat. Ce a fost mai departe, nu-mi amintesc. M-am trezit a doua zi, nu știu la ce oră. M-am trezit fiindcă cineva mă lovea sîcîitor pe obraz. Abia am deschis ochii—vedeam ca prin ceață. Cu greu am recunoscut cîțiva prieteni, antrenori, ziarîști și fotoreporteri. Și abia atunci mi-am amintit ce mi se întimplase în ajun. Inima mi s-a oprit o clipă și am aruncat o privire îngrozită spre picioarul drept. Era la loc! De sub învelișul de ghips ieșeau niște degete normale, dar foarte umflate. Am oftat ușurat. Întrebările prietenilor m-au oboseit foarte repede, ochii au început să-mi se închidă. Adormind, am apucat să mă gîndesc: „Picioarul e întreg, înseamnă că voi sări...”.

Cu aceste pagini se deschide „Jurnalul de spital” al lui Valeri Brumel, început chiar atunci, în primele zile după operație.

Principalele etape care au urmat pot fi rezumate astfel:

În martie 1966 Brumel a părăsit spitalul: doctorul Kucerenko făcuse o treabă de giuvaergiu, refăcînd osul fragment cu fragment. Campionul putea umbla. În cirje, dar umbla. Bucuria n-a fost, însă, de lungă durată. O imprudență, sau—cum s-a explicat el—pur și simplu osul era mai slab în punctul acela, dar o nouă fractură l-a readus la spitalul Sklifosovski. Cînd, în fine, l-a părăsit, n-a putut să stea mult acasă: o fisură aproape imperceptibilă l-a făcut pacientul doctoriței Zoia Mironova de la Institutul central de traumatologie și ortopedie.

În vara lui 1966 și-a făcut acolo cea de-a patra operație, cu o complicație suplimentară: osteomieliță. Osul începuse să putrezească.

S-au scurs lunile. Brumel a suferit noi operații, a fost obiectul unor interminabile consilii medicale. Picioarul îl era cînd în ghips, cînd în strînsoarea unui aparat special din oțel inoxidabil.

În 1967, cînd a revenit pentru a nu știm cîta oară la Institutul central de traumatologie și ortopedie, a aflat de cazul unui maratonist japonez, campion olimpic, care își fracturase picioarul atît de rău, încît nu mai putea fi vorba să alerge pe distanțe mari. Disperat, și-a făcut harakiri. Brumel a comentat astfel întimplarea: „Prostul! Deși despre morții nu se vorbește așa. Atunci nebunul! Totuși, pe undeva îl înțeleg. Adică nu. Una ca asta nu se face”.

În martie 1968 a plecat la Kurgan, la doctorul Gavriil Ilizarov, inventato-

rul unui foarte eficace aparat de elongație a osului. Picioarul lui drept era atunci cu 23 de centimetri mai scurt decît cel stîng. A stat la Kurgan pînă în noiembrie și cînd s-a întors la Moscova umbla normal, fără cirje, fără baston. Șchiopăta foarte puțin, numai pentru că picioarul se dezobisnuise să lucreze.

În decembrie 1968, pe Stadionul tinerilor pionieri din Moscova, Brumel și-a reluat antrenamentele. A ridicat haltere, a făcut alergări, lăsîndu-se cît mai mult pe picioarul drept și stringînd din dinți de durere. În secret, fără martori, fiind de față doar un alt săritor sovietic cunoscut, Igor Kașkarov, a sărit 1,75 m. Bineînțeles, era o simplă încercare, o înălțime nedemnă de luat în seamă. Dar și-a propus să realizeze doi metri în mai 1969.

A izbutit chiar mai devreme, la 13 martie. Pe același stadion, care era plin. Cînd s-a văzut în groapa de aterizare, pe saltelele de porolon, și ștacheta nemișcată sus, la doi metri, i-a trebuit multă putere de stăpînire ca să nu plîngă de emoție. Purta atunci același tricou vechi și decolorat cu care bătuse patru recorduri mondiale și cu care sărise, acum șase ani, 2,28 metri.

Pe urmă, în iulie, a anunțat că va reîntra în concursurile oficiale.

Exact cum prevăzuse imediat după accident: „Picioarul e întreg, înseamnă că voi sări”.

ESTIVALE

Vi-e cald și sete?

V-a moleșit căldura? Faceți un duș, dar nu rece, ci cald: vă răcorește și alungă oboseala. Iar dacă dimineața nu izbutiți să scăpați de

starea de somnolență, faceți de asemenea un duș — fie rece, fie foarte fierbinte. Vă veți simți pe loc înviorat. Dacă n-aveți unde și cînd face un duș, viriți-vă mîinile pînă la

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog dial

cot în apă rece și în cîteva minute vă veți simți parcă mai odihnit.

● Piscăturile de țînțar sînt foarte neplăcute cînd le scărpinăți. Ca să potoliți senzația de mîncărime, frecați locul respectiv cu un tampon muiat în oțet, zeamă de lămîie sau amoniac.

● Citronada și alte sucuri de fructe nu potolesc setea. Băutura cea mai eficace e — oricît de surprinzător ar părea — o ceașcă de ceai fierbinte neîndulcit.

● Celor care transpiră abundent și suferă de sete le face bine apa sărată: ea compensează pierderile de sare din organism.

● Apa din riuri, lacuri, bălți poate fi băută dacă o fierbeți sau dacă adăugați în pahar două-trei cristale de permanganat. Nu e gustoasă, dar în schimb devine inofensivă.

INTERBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Contemporani cu dinozaurii

I.

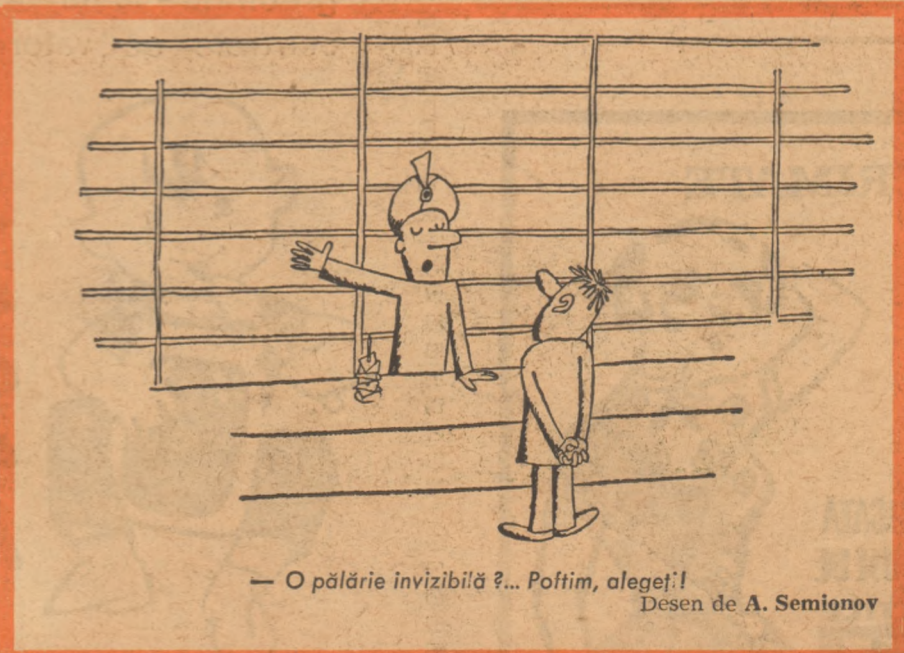
M-ar interesa unele amănunte în legătură cu fosilele vii, despre care s-a amintit într-unul din numerele revistei dv. Ce sînt ele și de ce li se spune astfel?

Lucia Păunescu — Șos. Giurgiului 117, București

R.

În genere fosilele (e vorba de cele moarte, deocamdată) sînt resturi sau urme de organisme animale sau vegetale din trecutul geologic al Pămîntului, conservate în rocile sedimentare. Ele reprezintă mărturie foarte importantă pentru confirmarea procesului de evoluție a viețuitoarelor. Spre deosebire de cele moarte, există însă și fosile vii, animale care și-au conservat specia de-a lungul timpurilor, deși alte animale contemporane cu ele au pierit de mult. Printre acestea iguana despre care am scris în revista noastră, un gen de șopîrlă-gigant de aproximativ doi metri lungime, care trăia și pe vremea preistoricilor dinozauri. O altă fosilă vie este temutul varan, o reptilă saurian, carnivoră, lungă de trei metri, care poate fi întîlnită în Asia, Africa și Australia, însă mai cu seamă în Indonezia.

Dar printre vestigiile în viață ale trecutului îndepărtat al Terrei mai pot fi enumerate și alte specii de animale. Ne referim în primul rînd la rechin, pește marin extrem de feroce din ordinul plagiostomilor, care-și trage și el începuturile dintr-o epocă geologică foarte îndepărtată. Tot fosile vii sînt și sturionii (morunul, nisetrul, păstruga, cega), pești care pot atinge șase metri lungime, ca și misteriosul Coelacanthus ai cărui strămoși au trăit acum 300 de milioane de ani! Considerat ca intermediar între pești și amfibieni. Coelacanthus a fost recent reperat în apele sudice ale Africii.

— O pălărie invizibilă?... Poftim, alegeți!

Desen de A. Semionov